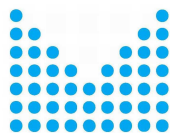

Ministerstvo životního prostředí

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Ministerstvo financí
České republiky

MEZIRESORTNÍ KOMISE VODA-SUCHO

POZIČNÍ ZPRÁVA O POKROKU PŘI PLNĚNÍ KONCEPCE OCHRANY PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2018

Obsah

1	ÚVOD	6
2	HYDROLOGICKÝ PŘEHLED ROKU 2018	7
3	ČINNOST MEZIRESORTNÍ KOMISE VODA–SUCHO V ROCE 2018	7
4	STAV PLNĚNÍ OPATŘENÍ Z KONCEPCE NA OCHRANU PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY KE KONCI ROKU 2018	8
4.1	OPATŘENÍ PRO VYTVOŘENÍ INFORMAČNÍ PLATFORMY O SUCHU A NEDOSTATKU VODY	8
4.1.1	Revize a doplnění stávající monitorovací sítě s ohledem na sledování sucha.....	8
4.1.2	Rozvoj a propojení monitoringů sucha, vznik varovného systému na sucho.....	9
4.1.3	Program hospodaření s omezenými vodními zdroji	10
4.1.4	Předpověď vývoje stavu vodních zdrojů.....	11
4.2	ROZVOJ A POSILOVÁNÍ VODNÍCH ZDROJŮ	12
4.2.1	Podpora rozvoje vodárenské infrastruktury.....	12
4.2.2	Ochranná pásma zdrojů povrchových a podzemních vod pro hromadné zásobování obyvatelstva pitnou vodou	13
4.2.3	Podpora využívání moderních technologií ve vodárenství.....	14
4.2.4	Propojování skupinových vodovodů do vodárenských soustav	15
4.2.5	Uplatnění technologií umělé infiltrace a břehové infiltrace pro zvýšení zdrojů podzemní vody	16
4.2.6	Nové víceúčelové přehradní nádrže	17
4.2.7	Převody vody mezi povodími a zvýšení integrace vodohospodářských soustav.....	18
4.2.8	Podpora modernizace a rozvoje zemědělských závlah	19
4.2.9	Obnova stávajících a výstavba nových závlahových nádrží	20
4.2.10	Podpora obnovy a výstavba vodních zdrojů požární vody v lesních ekosystémech	21
4.3	ZEMĚDĚLSTVÍ JAKO NÁSTROJ PĚČE O MNOŽSTVÍ A JAKOST VODY A STAV PŮDY	22
4.3.1	Optimalizace monitoringu stavu zemědělské půdy a aktualizace bonitace půd za účelem zlepšení ochrany půdy	22
4.3.2	Zvýšení ochrany půdy před účinky eroze.....	23
4.3.3	Organická hmota v půdě a opatření na její zachování a zvýšení	24
4.3.4	Sledování kvality podzemních a povrchových vod v souvislosti s používáním hnojiv a pesticidů.....	25
4.3.5	Změna zemědělské politiky v oblasti podpory pěstování energetických plodin	27
4.3.6	Podpora rozvoje ekologického zemědělství	28
4.3.7	Podpora principů precizního zemědělství	29
4.3.8	Podpora provádění komplexních pozemkových úprav	30
4.4	ZVÝŠENÍ RETENČNÍ A AKUMULAČNÍ SCHOPNOSTI KRAJINY	31
4.4.1	Obnova přirozených funkcí vodních toků a niv	31
4.4.2	Regulace odtoku z melioračních odvodňovacích zařízení	32
4.4.3	Obnova přirozených vodních prvků v krajině	33

4.4.4	Opatření na lesní půdě	34
4.5	PODPORA PRINCIPŮ ZODPOVĚDNÉHO HOSPODAŘENÍ S VODOU NAPŘÍČ SEKTORY	35
4.5.1	Podpora opatření na snižování spotřeby vody v energetice a v průmyslu.....	35
4.5.2	Podpora hospodaření se srážkovými vodami	37
4.5.3	Podpora opětovného využívání vyčištěných odpadních vod.....	38
4.5.4	Podpora moderních technologií čištění odpadních vod	39
4.5.5	Územní plánování	40
4.6	IMPLEMENTACE OPATŘENÍ K OMEZOVÁNÍ NÁSLEDKŮ SUCHA A NEDOSTATKU VODY	41
4.6.1	Návrh nové hlavy zákona o vodách zaměřené na zvládnání sucha	41
4.6.2	Úprava organizace státní správy v souvislosti se zvládnáním sucha	42
4.6.3	Přenastavení postupů pro stanovení minimálních zůstatkových průtoků	43
4.6.4	Příprava tzv. protierozní vyhlášky.....	44
4.6.5	Legislativní úprava pro zlepšení možností využití státních hmotných rezerv pro řešení následků sucha mimo krizové stavy	45
4.6.6	Financování vodního hospodářství.....	46
4.6.7	Financování opatření navržených Konceptí	47
4.6.8	Osvěta a vzdělávání veřejnosti k zodpovědnému hospodaření s vodou.....	49
5	DALŠÍ OPATŘENÍ DOPORUČENÁ KOMISÍ DOTČENÝM RESORTŮM K REALIZACI.....	51
5.1	Opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích.....	51
5.2	Využití důlních vod.....	52
5.3	Návrh zákona o marketingovém fondu na podporu diverzifikace pěstovaných plodin....	53
6	STAV PLNĚNÍ OPATŘENÍ Z KONCEPCE NA OCHRANU PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY KE KONCI ROKU 2018 – TABULKA	54

Seznam zkratek

AEKO	agroenvironmentálně-klimatické opatření
AMA	Agrarmarkt Austria Marketing (Rakouská zemědělská marketingová organizace)
AMC	Agricultural Marketing Centre (Agrární marketingové centrum)
a.s.	akciová společnost
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
CC	Cross Compliance (kontrola podmíněnosti)
CMA	Centrale Marketing-Gesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft (Centrální marketingová společnost německého zemědělství a potravinářského průmyslu)
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČR	Česká republika
ČSN	česká technická norma
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DČOV	domovní čistírna odpadních vod
DPB	díl půdních bloků
DSO	dráha soustředěného odtoku
DVT	drobný vodní tok
DZES	dobry zemědělský a environmentální stav půdy
ECMWF	European Centre for Medium Range Weather Forecast (Evropské centrum pro střednědobou předpověď)
EK	Evropská komise
EN	evropská norma
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FADN	Farm Accountancy Data Network (Zemědělská účetní datová síť)
GSM	Global System for Mobile communications (Globální systém mobilní komunikace)
HAMR	Hydrologie, Agronomie, Meteorologie, Retence
HZS	Hasičský záchranný sbor
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vody
KPP	komplexní pozemková úprava
k.ú.	katastrální území
l.p.	lesní požár
LRV	Legislativní rada vlády
MEO	mírně erozně ohrožená oblast
MEŘO	methylester řepkového oleje
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPŘ	meziresortní připomínkové řízení
MSP	malý a střední podnik
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZD	meliorační a zpevňující dřevina
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAP	Národní akční plán adaptace na změnu klimatu
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NNO	nevládní nezisková organizace
NPŽP	Národní program životního prostředí
NSTČ	náklady stavební a technologické části staveb (= maximální uznatelné náklady)
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
OKD	Ostravsko-karvinské doly

OPIS	Operační a informační středisko
OPPIK	Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OZE	obnovitelný zdroj energie
PHO	pásma hygienické ochrany
PO	požární ochrana
POPFK	program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
POR	přípravek na ochranu rostlin
PPK	Program péče o krajinu
PRV	Program rozvoje venkova
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
PzV	podzemní voda
RVP	rámcový vzdělávací program
SAPS	Single Area Payment Scheme (Jednotná platba na plochu)
SDGs	Sustainable Development Goals (cíle udržitelného rozvoje)
SEO	silně erozně ohrožené oblast
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SOVAK	Sdružení vodovodů a kanalizací
s.p.	státní podnik
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SVS	Státní veterinární správa
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (Silné stránky, Slabé stránky, Příležitosti, Hrozby)
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SW	software
TA	Technologická agentura
ÚKZUZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka
v.v.i.	veřejná výzkumná instituce
WC	water closet (toaleta)
ZOD	zranitelná oblast dusičnany
ZŠ	základní škola

1 Úvod

Poziční zpráva o pokroku za rok 2018 představuje shrnutí výsledků práce jednotlivých gesčně odpovědných resortů v rámci naplňování jednotlivých opatření z Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky (dále Koncepce).

Struktura zprávy se skládá ze stručného hydrologického zhodnocení uplynulého roku a informace tajemníků Meziresortní komise VODA-SUCHO (dále Komise) o činnosti Komise v předmětném období, dále následuje stěžejní informace o naplňování jednotlivých opatření Koncepce, SWOT analýza plnění opatření a přehledná tabulka opatření s uvedením gescí a hlavních dosažených výsledků.

Informace o naplňování jednotlivých opatření je z důvodu přehlednosti rozdělena do 3 částí:

- A) Realizované aktivity
(stručný popis výsledků, co bylo uděláno pro splnění opatření/splnění cílů Koncepce, dotační programy, skrze které byly výsledky dosaženy apod.)
- B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření
(stručný popis plánovaných výstupů, které zbývají udělat pro splnění opatření/splnění cílů Koncepce, příp. uvedení důvodů, proč se opatření nedaří naplňovat podle plánu)
- C) Finanční náklady na realizaci opatření
(dosud vynaložené finanční prostředky na realizaci opatření a odhad/vyčíslení prostředků na další plánovací období – 2019, 2020 a střednědobý výhled/další 3 roky)

Zpráva se dle Jednacího řádu Meziresortní komise VODA-SUCHO ze dne 23. února 2018 každoročně předkládá pro informaci ministrům dotčených resortů v lednu následujícího roku.

2 HYDROLOGICKÝ PŘEHLED ROKU 2018

Rok 2018 byl pokračováním suchého období, které započalo v roce 2014, a spolu s rokem 2015 se stal jeho dosavadním vrcholem. Suché období se v roce 2018 vyvíjelo již od zimních měsíců, kdy zejména v nižších a středních polohách nedošlo k vytvoření významnějších sněhových zásob a i na dešťové srážky byly leden a únor chudé. Velmi brzy tak započal trend obvyklého poklesu vodností řek a stavu podzemních vod, který rychle akceleroval v průběhu srážkově podnormálního března a zejména dubna. V té době významná část toků vykazovala historicky nejmenší pozorované průtoky pro dané roční období. Sucho pak vyvrcholilo v červenci a srpnu, kdy se vyskytla období horkých vln s vysokou mírou potenciálního výparu a kdy spadla méně než polovina srážkového normálu. Za období vegetační sezóny od dubna do září 2018 spadlo 300 mm (v roce 2015 272 mm).

Srážky byly často spíše omezeného plošného rozsahu a zejména v polovině srpna a na počátku září se koncentrovaly do oblasti Moravskoslezských Beskyd a jihozápadních Čech, zatímco na zbytku území byly výrazně menší.

Důsledkem byl výskyt všech typů projevů sucha zahrnující dlouhodobý pokles nasycení půdy pod hodnotu 10 % využitelné vodní kapacity zejména v nižších a středních nadmořských výškách v oblasti středních, severních a východních Čech, Českomoravské vrchoviny, jižní a střední Moravy.

Průtoky pod limit pro sucho poklesly na více než dvou třetinách sledovaných profilů, přičemž na některých tocích dosáhly dosavadních pozorovaných minim, například na Smědě, Jizeře, Sázavě či Moravě.

Předběžné vyhodnocení dat z objektů pro sledování podzemních vod nasvědčuje tomu, že měsíce červenec až září roku 2018 znamenaly dosud největší suchou epizodu za dobu pozorování od 60. let dvacátého století. V řadě sledovaných vrtů byla dosažena dosavadní minima hladiny za dobu pozorování, a od druhé poloviny července do konce října více než 70 % sledovaných vrtů vykazovalo stav na úrovni silného či mimořádného sucha (maximum až 78 % vrtů na konci srpna a 77 % vrtů v polovině října).

3 ČINNOST MEZIRESORTNÍ KOMISE VODA–SUCHO V ROCE 2018

Na podzim roku 2017 byla zahájena jednání o prodloužení mandátu činnosti Meziresortní komise VODA-SUCHO, poté co byla usnesením vlády ČR č. 528 zde dne 24. července 2017 přijata Koncepce ochrany před následky sucha pro území české republiky. V únoru roku 2018 byl schválen nový Jednací řád Komise, mandát Komise byl na základě Memoranda o spolupráci mezi resorty MZE a MŽP navíc rozšířen kromě sucha i o další extrémní hydrologické jevy.

V dubnu 2018 byl aktualizován seznam členů výkonného výboru a poradního orgánu Komise, ke konci roku 2018 má výkonný výbor 22 členů a poradní orgán 35 členů jmenovaných ministry zemědělství a životního prostředí.

V roce 2018 se výkonný výbor Komise sešel 3x v termínech 17. dubna, 19. června a 11. září a dále proběhlo 2. společné jednání výkonného výboru a poradního orgánu Komise dne 26. září ve Výzkumném ústavu vodohospodářském T.G. Masaryka za účasti ministrů životního prostředí (Mgr. Richard Brabec) a zemědělství (Ing. Miroslav Toman, CSc.). Na jednáních Komise byly koordinovány kroky při naplňování Koncepce pro sestavení předkládané poziční zprávy o pokroku a dále diskutována témata související s aktuálním suchem (vznik Národní koalice pro boj se suchem na úrovni vlády, senátní Komise Voda-Sucho, Národní dialog o vodě aj.). V rámci jednání Komise byl kladen důraz zejména na plnění aplikačních opatření z Koncepce.

Výstupy z jednání Komise stejně jako ostatní formální dokumenty spojené s činností Komise jsou dostupné na webovém portálu <http://suchovkrajine.cz/>.

4 STAV PLNĚNÍ OPATŘENÍ Z KONCEPCE NA OCHRANU PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY KE KONCI ROKU 2018

4.1 OPATŘENÍ PRO VYTVOŘENÍ INFORMAČNÍ PLATFORMY O SUCHU A NEDOSTATKU VODY

4.1.1 REVIZE A DOPLNĚNÍ STÁVAJÍCÍ MONITOROVACÍ SÍTĚ S OHLEDEM NA SLEDOVÁNÍ SUCHA

Cílem opatření je zvýšit spolehlivost a plošné pokrytí pozorovaných veličin, které jsou následně využívány ke zpracování podkladů pro rozhodování při nakládání s vodami a které jsou klíčové pro operativní rozhodování během epizody sucha.

A) Realizované aktivity

V roce 2017 a 2018 byla hlavní pozornost v rámci monitoringu sucha věnována podzemním vodám a to z důvodu jejich komplexnější vypovídací schopnosti o trvání sucha. Deficit zásob podzemních vod navíc do značné míry determinuje i průtok ve vodních tocích. Na monitorovací síti bylo opraveno 40 mělkých monitorovacích vrtů a 10 hlubinných monitorovacích vrtů, dále 12 objektů sloužících k měření vydatnosti pramene a 3 objekty, které se využívají pro odběr vzorku pro stanovení kvality podzemních vod. Realizovalo se čištění celkem 52 mělkých monitorovacích vrtů s následnou kamerovou zkouškou pro ověření funkčnosti a aktuálního stavu vrtů. U 12 hlubokých vrtů bylo provedeno zjištění aktuálního stavu vrtů a návrh optimálního postupu regenerace k zachování jejich funkčnosti. Byly nakoupeny přístroje k automatickému měření stavu hladin podzemních vod a upravena webová aplikace hlásné a předpovědní služby k prezentaci aktuálního stavu hladin podzemních vod v ČR. V povodí Sázavy od VD Želivka po ústí bylo v terénu vyhledáno a zaměřeno 65 pramenů. U 5 z nich byla osazena provizorní přelivná hrana a po dobu 2 let se bude měřit jejich vydatnost. Poté se rozhodne, zda se prameny zařadí do monitorovací sítě. U povrchových vod byly opraveny 3 vodoměrné stanice a 9 vodočtů v dalších vodoměrných stanicích. Pro zajištění zvýšené spolehlivosti měření byla zajištěna instalace záložních tlakových čidel do stanic v územní působnosti poboček Plzeň a Hradec Králové. Pro zlepšení monitoringu množství povrchových vod bylo doplněno přístrojové vybavení a upraven software „Vrtule“ používaný pro výpočet průtoků z bodových měření.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Vzhledem ke skutečnosti, že monitoring musí být trvalý a dlouhodobě udržitelný, musí docházet k průběžnému financování údržby a oprav měřicích objektů povrchových i podzemních vod a obměnu přístrojového vybavení – v tomto smyslu se jedná o základní činnost ČHMÚ. Zejména v případě monitoringu podzemních vod je však nezbytné doplnění monitoringu v dosud nesledovaných oblastech (vodních útvarech) v rozsahu cca 40 objektů a započítí obnovy, zejména sítě hlubokých vrtů vybudovaných v 80. letech 20. století. Současně je nezbytné realizovat zamýšlené převzetí vybraných vrtů vzniklých v rámci projektu Rebalance po skončení doby udržitelnosti do standardní sítě provozované ČHMÚ. V rámci vyhodnocení dopadů kúrovcové kalamity je nezbytná úprava vybraných indikativních stanic a pramenů v postižených oblastech pro zajištění spolehlivosti měření minimálních průtoků. Rekonstrukce stanic povrchových vod probíhá z prostředků OPŽP.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady na revizi a doplnění stávající sítě činily v letech 2017 a 2018 cca 11 mil. Kč a byly realizovány z rozpočtové kapitoly MŽP. V dalších letech budou nezbytné především provozní náklady v předpokládané roční výši 2,5 mil Kč (obnova měřicí techniky a údržba sítě) nad rozsah standardního provozu monitoringu hrazené z rozpočtové kapitoly MŽP. Dále bude nutné zabezpečit dodatečné investiční prostředky ve výši 12 mil. Kč na doplnění reprezentativní sítě PzV (2019: 0, 2020: 3 mil. Kč, 2021–2023: 3 mil/rok), 20 mil. Kč pro rekonstrukci sítě hlubokých vrtů (2019: 0, 2020: 5 mil. Kč, 2021–2023: 5 mil/rok) a 20 mil. Kč pro rekonstrukci objektů PzV (2019: 0, 2020: 5 mil. Kč, 2021–2023: 5 mil/rok).

4.1.2 ROZVOJ A PROPOJENÍ MONITORINGŮ SUCHA, VZNIK VAROVNÉHO SYSTÉMU NA SUCHO

Cílem opatření je zajistit informovanost veřejnosti z jednoho centrálního, přehledného, průběžně aktualizovaného zdroje, který bude snadno komunikovatelný.

A) Realizované aktivity

Již v roce 2017 byl započat vývoj systému HAMR, který informuje o meteorologickém, hydrologickém, zemědělském suchu a disponibilních vodních zdrojích. Nástroj je založen na propojení modelu vláhové bilance půdy SoilClim, modelu hydrologické bilance BILAN a modelu vodohospodářské soustavy WATERES jednotlivých povodí za účelem modelování pravděpodobného vývoje hydrologické situace na cca 8 týdnů. Vývoj je realizován ve spolupráci VÚV TGM, v.v.i, CzechGlobe, České zemědělské univerzity a ČHMÚ. Intenzita sucha je v systému HAMR vyjadřována pomocí čtyř indikátorů, které jsou počítány zvláště pro stav srážek, průtoků vody v tocích, stav podzemních vod a vlhkosti půdy. K dispozici je i souhrnný index, který vychází ze všech čtyř počítaných indexů. HAMR dále obsahuje historické údaje o suchu od roku 1980, což umožňuje porovnání aktuálních hodnot s dopady již proběhlých suchých epizod. Dle intenzity sucha je rozlišováno sucho mírné, silné a mimořádné. V případě dosažení silného či mimořádného sucha u jednoho či více indikátorů a při předpovědi nepříznivého hydrologického vývoje predikovaného systémem HAMR, vydá ČHMÚ výstrahu na sucho. Opatření je plněno vývojem aplikace HAMR, který je zároveň technickou podporou pro hlavu X „Zvládnutí sucha a nedostatku vody“ připravovanou v rámci novely zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Termín pro spuštění první verze systému HAMR byl stanoven na prosinec 2018. Systém bude dostupný na stránkách ČHMÚ, ale i z webové adresy <http://hamr.chmi.cz/>. Obsahem první verze jsou i krátké videokomentáře ČHMÚ k interpretaci zobrazených hodnot.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Ačkoliv je spuštění systému HAMR plánováno v prosinci 2018, přepokládají se v dalším roce práce na odladění chyb systému a vývoji doplňujících modulů. Jedná se například o revizi podkladových dat a recalibraci modelu pro jednotlivé útvary povrchových vod. Některé útvary povrchových vod jsou silně ovlivněny nebo je odhad průtoků v nich zatížen značnou nejistotou. Z toho důvodu je nutné verifikovat údaje M-denních vod zpracovaných pro vytvoření systému. Dle odhadu se jedná o cca 5–10 % útvarů povrchových vod. Dále budou pokračovat práce na vylepšení predikčního modulu, kdy kromě statistické předpovědi vycházející z porovnání s historickými daty bude zavedena predikce ECMWF a jiných, včetně vyhodnocení věrohodnosti předpovědi, odhad nejistoty předpovědi a vylepšení vizualizace systému.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady na vývoj systému činí od roku 2017 cca 16 mil. Kč a financování opatření je realizováno z rozpočtové kapitoly MŽP. Doposud byl financován vývoj online systému, který se skládá z propojení třech modulů: půdního, hydrologického a vodohospodářského. Systém dále obsahuje prezentaci všech výše zmíněných indikátorů sucha, včetně nastavení limitních hodnot popsanych v Plánu pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody, který je též součástí systému. Součástí prací je i vytvoření predikčního modulu. Předpokládaný finanční odhad pro aktivity plánované v roce 2019 je 9 mil. Kč. V dalších 2 letech (2020–2021) se předpokládají náklady spojené s doladěním a provozem systému v předpokládané výši 3 mil. Kč ročně, též hrazené z rozpočtové kapitoly MŽP.

4.1.3 PROGRAM HOSPODAŘENÍ S OMEZENÝMI VODNÍMI ZDROJI

Cílem programu hospodaření s omezenými vodními zdroji je optimalizovat hospodaření s vodními zdroji (především v zásobním objemu vodních nádrží) v období sucha a nedostatku vody s ohledem na skutečnou aktuální potřebu vody.

A) Realizované aktivity

Po spuštění základní aplikace HAMR budou práce pokračovat vývojem doplňkových modulů. Jedním z nich je „Rozhodovací systém pro optimalizaci užívání“ – nástavba umožňující management vodních zdrojů pro různé správní jednotky. Systém v současné době sumarizuje dostupné vodní zdroje i požadavky na užívání vod v jednotlivých vodních útvarech a územních jednotkách. Zahrnuty budou i jednoduché optimalizační nástroje umožňující simulaci dopadů různých opatření (např. sektorových omezení) na dostupnost vodních zdrojů. Komise pro sucho tak získá možnost ověřit si vliv zaváděných opatření či podklad pro výběr nejefektivnější varianty.

Přímo pro správce vodních děl je připravován modul „Optimalizace hospodaření na vodních nádržích“. Pomocí webového rozhraní budou mít největší odběratelé možnost zadávat si své požadavky na aktuální potřebu vody ve výhledu 8 týdnů dopředu. Jak se již v minulosti ukázalo, jsou povolené hodnoty odebíraného množství vod někdy až dvojnásobné oproti skutečně odebíranému množství vod. Navíc se ze zkušeností posledních suchých let ukázalo, že velká část podniků je schopná svou spotřebu vody na omezenou dobu ještě výrazně snížit a naopak jsou při snížené dostupnosti srážkových vod vyšší požadavky například v zemědělství. Spolupracující podniky jsou poté zvýhodňovány v rámci hierarchizace omezování odběrů, která je součástí Plánu pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Práce na doplňkových modulech budou započaty až po uvedení systému HAMR do provozu. Práce jsou naplánovány na první polovinu roku 2019. Spuštění systému se všemi popsány funkcionalitami je předběžně plánováno na 30. červen 2019. Komise pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody (komise pro sucho) tak budou mít dostatek času se se systémem seznámit ještě před nabytím účinnosti připravené novely vodního zákona.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V souvislosti s plněním tohoto úkolu doposud nevznikly žádné náklady. Předpokládaný finanční odhad je popsán v rámci plnění opatření „Rozvoj a propojení monitoringů sucha, vznik varovného systému na sucho.“

4.1.4 PŘEDPOVĚĎ VÝVOJE STAVU VODNÍCH ZDROJŮ

Cílem opatření je připravit pokročilé podklady pro zavádění operativních opatření ve správě povodí a ve státní správě a místní samosprávě (především pro fungování tzv. „Komise pro zvládání sucha“).

A) Realizované aktivity

Další připravovanou nástavbou systému HAMR je predikční modul pro vývoj hydrologické situace až na 8 týdnů dopředu. V první fázi bude zavedena tzv. statistická predikce, která vychází z porovnání aktuálního vývoje s historickými událostmi. V druhé fázi bude zavedena modelová predikce vycházející ze systému ECMWF (Evropské centrum pro střednědobou předpověď). Dále se předpokládá využití predikčních modelů, které se využívají v rámci portálu InterSucho. Predikční modul slouží hlavně jako podklad pro rozhodování komise pro sucho, díky jeho výsledkům bude mít komise představu o tom, jak razantní opatření a jak rychle mají být přijata. Čím dříve se při nepříznivém vývoji hydrologické situace podaří prosadit jednotlivá opatření, tím menší budou negativní dopady sucha na snížené dostupnosti vodních zdrojů. Predikční modul slouží dále i ČHMÚ pro posouzení, zda má být vydána výstraha na sucho.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Práce na doplňkových modulech budou započaty až po uvedení systému HAMR do provozu. Dle harmonogramu prací bude statistická předpověď zavedena do systému do 30. června 2019. Dále budou práce pokračovat implementací výstupů z ECMWF. S vývojem systému souvisí i návrh vizualizace těchto výstupů včetně jejich interpretace a následná práce na zpřesňování předpovědí.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V souvislosti s plněním tohoto úkolu doposud nevznikly žádné náklady. Předpokládaný finanční odhad je popsán v rámci plnění opatření „Rozvoj a propojení monitoringů sucha, vznik varovného systému na sucho.“

4.2 ROZVOJ A POSILOVÁNÍ VODNÍCH ZDROJŮ

4.2.1 PODPORA ROZVOJE VODÁRENSKÉ INFRASTRUKTURY

Cílem je zajistit rozšíření a zkvalitnění vodohospodářské infrastruktury vodovodů, kanalizací, úpraven vody a čistíren odpadních vod.

A) Realizované aktivity

V únoru 2017 byl schválen dotační program MZe 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“, který je součástí souboru programů schválených usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016. Realizace opatření z programu již byla zahájena a v dubnu 2017 byla vyhlášena I. výzva, v srpnu 2018 II. výzva. K 31. srpnu 2018 bylo v rámci vodovodů podpořeno 36 akcí částkou 237 mil. Kč, v rámci kanalizací 67 akcí částkou 740 mil. Kč. Z celkové alokace programu je již alokováno 29 %.

Program je zaměřen zejména na propojování a rozšiřování vodárenských soustav a jejich zdrojové posilování, včetně posilování akumulace pitné vody pro zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou, neboť opakovaný výskyt sucha vyžaduje nedostatečně kapacitní vodní zdroje v malých obcích posílit napojením na existující vodárenské systémy, které suchu nepostihuje.

Dále je program orientován na:

- výstavbu a technické zhodnocení vodovodních řadů, čerpacích stanic, vodojemů, úpraven vod a souvisejících objektů v obcích nebo místních (městských) částech do 1000 obyvatel v souladu se Směrnicí 98/83/EC o jakosti nebo dostupnosti vody určené pro lidskou spotřebu,
- výstavbu a technické zhodnocení kanalizačních sběračů a stok, čerpacích stanic, čistíren odpadních vod a souvisejících objektů v obcích nebo místních (městských) částech do 1000 obyvatel v souladu se Směrnicí 91/271/EEC o čištění městských odpadních vod,
- projektovou a inženýrskou přípravu navržených opatření určené k řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby polského hnědouhelného dolu Turów na české území.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V současné době probíhá příjem žádostí v II. výzvě, v roce 2019 proběhne jejich vyhodnocení a zahájení realizace příslušných opatření. Program je schválen do konce roku 2022 a předpokládá se průběžné naplňování cíle.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Jak je již uvedeno, je z celkové alokace programu již alokováno 29 %, a finanční zdroje na roky 2019–2022 je třeba zajistit ve státním rozpočtu částkou cca 3,4 mld. Kč pro naplnění programu. Zatím je v rámci střednědobého výhledu do roku 2021 zajištěno pouze 1,67 mld. Kč.

4.2.2 OCHRANNÁ PÁSMA ZDROJŮ POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD PRO HROMADNÉ ZÁSOBOVÁNÍ OBYVATELSTVA PITNOU VODOU

Cílem opatření je odstranit současné nedostatky ve vyhlášení a provozování ochranných pásem vodních zdrojů a plné využití jejich možností pro nezbytnou prioritní ochranu vodárenských zdrojů pro hromadné zásobování obyvatelstva pitnou vodou v době sucha.

A) Realizované aktivity

MŽP jako správce evidence OPVZ podle § 22 vodního zákona dokončí do konce roku 2018 aktualizaci evidence ochranných pásem, u kterých je existující rozhodnutí/opatření obecné povahy o vyhlášení, změně nebo zrušení ochranného pásma. Platné rozhodnutí či opatření obecné povahy je základním podkladem k průkazu existence OPVZ. V rámci této správy proběhla v letech 2015–2018 rozsáhlá aktualizace zákresů OPVZ v mapové vrstvě OPVZ, umístěné na Národním geoportálu INSPIRE, který je součástí informačního systému veřejné správy. Aktualizace měla za cíl uvést do souladu obsah existujících podkladů pro vymezení OPVZ s jejich grafickými zákresy. Správnost zákresů je pro praktické využití evidence zásadní. MŽP poskytuje data z této evidence v odpovídající datové vrstvě pro účely aktualizace v LPIS Ministerstvu zemědělství. Novelou vodního zákona (č. 113/2018 Sb.) se budou od 1. ledna 2019 uznávat náhrady za omezení užívání pozemků a staveb i nájemcům a pachtýřům.

V rámci výzkumu OPVZ v problematice sucho byl proveden průzkum čtyř pilotních území s návrhy optimalizace provozu OPVZ. Studie dále obsahuje analýzu legislativní situace OPVZ, zkušenosti z tvorby jednotné celostátní databáze OPVZ, analýzu režimu a účelu CHOPAV s návrhem opatření pro zadržení vody v krajině a pro zvýšenou tvorbu zásob podzemních vod, podklad pro tvorbu metodiky navrhování, stanovování a provozu OPVZ pro zajištění funkčnosti zdroje i v době sucha atd. Studie je dostupná na webu <http://suchovkrajine.cz/>.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Po roce 2018 bude evidence OPVZ periodicky aktualizovaná. MŽP zváží potřebu vydání nové vyhlášky, kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů, zohledňující připravované změny ohledně kompenzace újmy vzniklé vlastníkům nebo pachtýřům v důsledku omezení plynoucích z režimu v OPVZ, i v souvislosti s možnou plošnou aktualizací historicky vymezených pásem PHO. Vydání nové vyhlášky může být komplikované vzhledem k rozličným zájmům uživatelů vodních zdrojů a majitelů pozemků a staveb. Podkladem by mohla být metodika zásad hospodaření v OPVZ založená zejména na agrotechnických opatřeních (zpracování půdy, osevní postup) s ohledem na konkrétní geologické, terénní a klimatické podmínky, typ a charakter půdy se zaměřením na zásady pro používání přípravků aplikovaných na půdu (před setím, před vzejitím nebo časně po vzejití), kterou zpracuje do roku 2020 MZe. Výše uvedené bude propojeno s povolením použitelných přípravků zejména v OPVZ využíváním ustanovení § 38b rostlinolékařského zákona.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Dosud vyložené finanční prostředky od roku 2014 na aktualizaci evidence OPVZ činí 5,7 mil. Kč. Výzkum přírodě blízkých opatření v OPVZ na problematiku sucha byl vyčíslen na 3,36 mil. Kč. Vše bylo hrazeno z rozpočtové kapitoly MŽP

Od roku 2019 se finanční prostředky na periodické aktualizace evidence OPVZ odhadují na 200 000 Kč ročně. Předpokládaným zdrojem je rozpočtová kapitola MŽP.

4.2.3 PODPORA VYUŽÍVÁNÍ MODERNÍCH TECHNOLOGIÍ VE VODÁRENSTVÍ

Cílem opatření je zvýšit využitelnost dostupných vodních zdrojů i při změněných podmínkách, ke kterým může dojít během sucha nebo následně při opětovném navýšení odtoků.

A) Realizované aktivity

Toto opatření je podporou intenzifikace a zavedení efektivních technologií v oblasti zásobování pitnou vodou a čištění odpadních vod a je obsaženo v programu MZe 129 130 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“. Jsou v něm podporovány moderní technologie zejména z hlediska úpravy vody, samozřejmostí je prokázání jejich účinnosti a efektivity. Náplň programu a informace o jeho administraci je v opatření „Podpora rozvoje vodárenské infrastruktury“ (a podrobný popis uvolňování finančních prostředků i průběh administrace uvedeného programu je v materiálu „Informace o průběhu naplňování programů k omezení následků sucha a nedostatku vody v České republice v gesci Ministerstva zemědělství“, který byl v prosinci 2018 předložen do vlády.

Probíhá příprava a realizace rekonstrukcí úpraven vody doplněná o pokročilé technologie filtrace přes aktivní uhlí a ozonizaci. Potřeba je vyvolána výskytem pesticidů a jejich metabolitů v povrchových a podzemních vodách. Vodárenské společnosti realizovaly tato opatření dosud z vlastních zdrojů ve finančním objemu 430 mil. Kč z celkově potřebných 1,5 mld. Kč.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Pokračovat v rozvoji smart meteringu pro měření spotřeby vody u konečných odběratelů za účelem prevence ztrát pitné vody a také možností kontroly omezování limitů množství dodávané pitné vody během krizových situací. Konkrétní termín zahájení podpory a jejich využití je však závislé na finančních možnostech kapitoly MZe.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

S ohledem na to, že uvedená opatření jsou součástí programu 129 130 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“, platí příslušný plán finančních zdrojů pro tento program.

4.2.4 PROPOJOVÁNÍ SKUPINOVÝCH VODOVODŮ DO VODÁRENSKÝCH SOUSTAV

Cílem opatření je vytvořit robustní vodárenskou soustavu, která zajistí spolehlivé zásobování obyvatelstva pitnou vodou i během dlouhotrvající epizody sucha a nedostatku vody.

A) Realizované aktivity

Propojování a rozšiřování vodárenských soustav a jejich zdrojové posilování, včetně posilování akumulace pitné vody pro zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou, je významnou součástí nově založeného programu MZe 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“. Opakovaný výskyt sucha vyžaduje nedostatečně kapacitní vodní zdroje zejména v malých obcích posílit napojením na existující vodárenské systémy, které suchu nepostihuje. Smyslem opatření je *zajistit dostatečné zásobování obyvatel kvalitní pitnou vodou z dostatečně kapacitních vodních zdrojů a efektivních vodárenských systémů tak, aby ani malé obce nebyly ohrožovány nedostatkem vodovodní vody v období sucha a nedostatku vody.*

V roce 2018 byla založena Asociace vlastníků páteřní vodohospodářské infrastruktury, která se stává partnerem státu při přípravě, realizaci výstavby, rekonstrukce a propojování nadregionálních soustav.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Proto opatření je orientováno jak na obce, tak na vodohospodářské akciové společnosti a jeho naplňování probíhá v uvedeném programu, jehož náplň je uvedena v této informaci v kapitole „Podpora rozvoje vodárenské infrastruktury“ na str. 11.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Financování těchto opatření je součástí dotačního programu 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“.

4.2.5 UPLATNĚNÍ TECHNOLOGIÍ UMĚLÉ INFILTRACE A BŘEHOVÉ INFILTRACE PRO ZVÝŠENÍ ZDROJŮ PODZEMNÍ VODY

Cílem opatření je zajistit pokročilý stupeň přípravy projektů ve vhodných lokalitách pro jejich následnou realizaci v návaznosti na rostoucí poptávku po vodě v dané oblasti.

A) Realizované aktivity

V roce 2017 byl spuštěn výzkumný projekt, jehož cílem je ověřit různé technologie umělé infiltrace v podmínkách České republiky. Pro stavbu opatření je zvažováno 9 pilotních lokalit (viz Obr. 1), dílčí projekty jsou ale v různých stádiích realizace. Nejdále jsou připraveny dva projekty (zeleně označené) – lokalita Meziboří (systém těsnící bariéry) a meandr Jordán v povodí Orlice (systém břehové infiltrace).

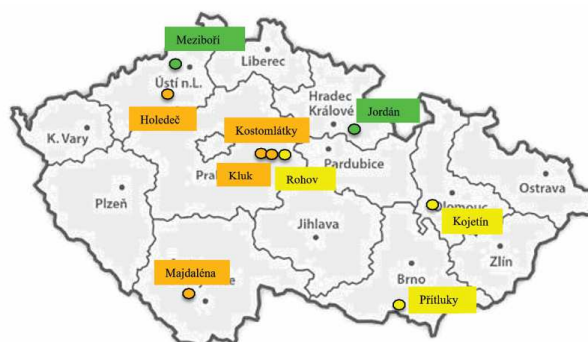
Tyto lokality jsou již osazeny monitorovacími vrty, které měří hladinu podzemní vody před realizací systémů a po vydání stavebního povolení budou v roce 2019/2020 realizovány. Předpokládaný potenciální zdroj vody je 80 m³/den v případě lokality Meziboří a 400 m³/den v případě meandru Jordán. Bližší informace k připravovaným projektům jsou dostupné na webu <http://suchovkrajine.cz/>.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Dle předpokládaného harmonogramu prací jsou pro další roky připraveny další pilotní realizace. Stavby s plánovanou realizací do tří let (2021) jsou lokality Kojetín u Kroměříže (větší systém břehové infiltrace s variantou zasakování vyčištěné odpadní vody z místní ČOV), Přítluky u Velkých Pavlovic a Rohov u Nymburka (systémy umělé infiltrace pomocí zasakovacích van – „káranský model“). Předpokládaný potenciální zdroj vody je 8 000 m³/den na každou lokalitu. Jako perspektivní lokality do budoucna, avšak zatím bez větší specifikace, se jeví lokality Holedeč, Kostomlátky, Kluk a Majdaléna. V současné době probíhá konzultace s Technickou univerzitou Ostrava o využití výsledků projektu „Výzkum možností využití umělé infiltrace pro zkapacitnění zdrojů podzemních vod v suchém období“ a o zapojení lokality Rožnov pod Radhoštěm do plánu realizací.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V roce 2017 bylo na realizaci monitorovacího systému a na hydrogeochemické hodnocení lokality Meziboří použito 5 mil. Kč z rozpočtové kapitoly MŽP. Součástí prací byla i dokumentace pro stavební řízení. Na rok 2019 je plánována realizace systému v lokalitě Meziboří v hodnotě 18 mil. Kč, která bude hrazena ze SFŽP v rámci výzvy Ekoinovace + 15 % spoluúčast VÚV TGM. Realizace meandru Jordán je financována z OPŽP, prioritní osa 4 v celkové hodnotě 30,6 mil. Kč. Žadatelem o dotaci je Povodí Labe, státní podnik. Realizace monitorovacího systému je v hodnotě 3 mil. Kč realizována z rozpočtu VÚV TGM. V roce 2020 budou spuštěny přípravné práce na další 1 až 3 lokalitách. Kalkulace za přípravné a průzkumné práce na každé lokalitě je 28 mil. Kč. Od roku 2020 bude výzkumný projekt financován z účelové (projektové) podpory výzkumu, vývoje a inovací s pracovním názvem Prostředí pro život.

Pilotní území umělé infiltrace v ČR

4.2.6 NOVÉ VÍCEÚČELOVÉ PŘEHRADNÍ NÁDRŽE

Cílem opatření je prověřování realizace nových vodních nádrží jako strategických vodních zdrojů. Případná realizace opatření přispěje k dalšímu rozvoji oblasti, jež byla dosud limitována nedostatkem vodních zdrojů.

A) Realizované aktivity

Součástí souboru dotačních programů Ministerstva zemědělství, které schválila vláda usnesení č. 479 ze dne 30. května 2016, je program „Příprava a realizace přehradních nádrží v regionech postihovaných suchem a nedostatkem vodních zdrojů“, který sice zatím nebyl otevřen, ale probíhá podpora přípravných prací financovaných z různých zdrojů, zejména z vlastních prostředků investorů – s. p. Povodí. K zahájení programu ovšem dojde, a to s ohledem na usnesení vlády č. 727 ze dne 24. srpna 2016, kterým byla zahájena příprava realizace několika přehradních nádrží v regionech s opakovaným hydrologickým suchem.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Příprava vodního díla Vlachovice v povodí Vlčáry k vyřešení nedostatku vody na Zlínsku

O realizaci přehrady Vlachovice (akumulovaný objem vody cca 30 mil. m³) bylo rozhodnuto usnesením vlády č. 243 z 18. dubna 2018, investorem stavby byl schválen s. p. Povodí Moravy. Předprojektová příprava bude ukončena v roce 2019. Přístup k realizaci této přehradní nádrže se, na rozdíl od všech ostatních záměrů vodních děl v ČR, vyznačuje podporou a zájmem obyvatel k urychlení výstavby. Příprava byla financována dotací z MZe ve výši cca 11 mil. Kč, s. p. Povodí Moravy kofinancoval z vlastních zdrojů částkou 3,6 mil. Kč. Předpokládané náklady na realizaci této přehradní nádrže jsou ve výši cca 2,4 mld. Kč. Pro zajištění financování se zvažuje využít tento program naplněním finančních prostředků ze státního rozpočtu (z kapitoly MZe). Podle zpracované studie pro MŽP se počítá s realizací přírodně blízkých opatření v odhadované výši max. 872,2 mil. Kč.

Prověření variant vodního díla Skalička v povodí Bečvy

Povodí řeky Bečvy patří z hlediska povodňových situací a sucha k ohroženým povodím v České republice. Původní záměr výstavby suché nádrže však dostatečně neřeší problematiku dlouhodobého sucha. Investor stavby – Povodí Moravy, s. p. – nechal vypracovat variantní řešení tohoto vodního díla – přehradní nádrže. O výběru nejvhodnější varianty z pěti zpracovaných řešení zatím nebylo rozhodnuto, výkupy nezbytných pozemků již byly zahájeny a probíhají podle zásad schválených usneseními vlády č. 1070 ze dne 21. prosince 2015 a č. 274 ze dne 10. dubna 2017.

Příprava realizace vodních děl Senomaty a Šanov se zapojením další přehradní nádrže Kryry jako komplexní vodohospodářské řešení oblasti Rakovnícka

Rakovnicko a Žatecko patří k oblastem s nejvyšším výskytem sucha, proto analýza možností k vyřešení nedostatku vodních zdrojů již proběhla v celé řadě studií a výzkumných úkolů. Možnosti optimálního řešení obsahuje souhrnná studie s názvem „Komplexní vodohospodářské řešení nových akumulčních nádrží v povodích Rakovnického potoka a Blšanky a dalších opatření ke zmírnění vodního deficitu v oblasti“, dokončena pracovníky ČVUT Praha v červnu 2018. Náklady ve výši 2,7 mil. Kč, uhradily z vlastních zdrojů s. p. Povodí Ohře a Povodí Vltavy. Funkci těchto přehradních nádrží od jejich vzniku zabezpečí realizace přivaděče vody z povodí Ohře (odběrem pod nádrží Nechanice). Zapojení přivaděče z Ohře je bilančně spolehlivé řešení i pro pesimistický výhled vývoje změn klimatu, neboť zajistí jak rychlejší naplnění nádrže Kryry. Finanční náklady na výstavbu nádrží Senomaty a Šanov představují cca 450 mil. Kč, které by byly pokryty z dotace a s kofinancováním s. p. Povodí Vltavy z vlastních zdrojů. Realizace přehradní nádrže Kryry (akumulovaný objem cca 7 mil. m³) včetně přivaděče vody z řeky Ohře představuje náklady cca 3,5 mld. Kč, které by byly kryty podporou z tohoto programu a zapojením vlastních zdrojů s. p. Povodí Ohře, který bude investorem.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Celkové náklady na uvedená vodní díla dosahují odhadem cca 8–9 mld. Kč, přesnější údaj vyplyne ze zpracovaných přípravných studií.

4.2.7 PŘEVODY VODY MEZI POVODÍMI A ZVÝŠENÍ INTEGRACE VODOHOSPODÁŘSKÝCH SOUSTAV

Cílem opatření je umožnit posílení vodních zdrojů, které se dostávají do negativní bilance ze zdrojů, které jsou k dispozici a s dostatečnou kapacitou.

A) Realizované aktivity

„Program pro podporu propojení vodohospodářských soustav k zabezpečení vodních zdrojů“, obsažený v souboru opatření Ministerstva zemědělství schválených usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016, nebyl zatím otevřen. Nicméně se ve s. p. Povodí zpracovávají studie možných efektivních propojení existujících vodních děl anebo posílení jejich zdrojů zavedením dalších přítoků. Na základě těchto analýz a výstupů bude možné program zahájit. Financování uvedených přípravných prací zajišťují zatím s. p. Povodí ze svých finančních zdrojů. Nejdůležitější rozvíjené projekty:

Posílení akumulace vody ve vodárenské nádrži Hubenov

Jedná se o rekonstrukci a obnovu přivaděčů přítoků do této nádrže, která je jediným zdrojem pitné vody pro Jihlavsko. V posledních dvou letech klesá její zásobní objem následkem trvalých odběrů vody pro zásobování pitnou vodou Jihlavy a okolních aglomerací pod 50 % kapacity (v prosinci 2018 kritický stav naplněnosti cca 33 %, což vede k přímému ohrožení zásobování pitnou vodou). Proto je rekonstrukce nedostatečně funkčních přivaděčů z potoků Jiřín a Jedlov naprosto nezbytná v nejbližším období 1–2 let. Podle zpracované dokumentace s. p. Povodí Moravy pro územní řízení jsou náklady na obnovu funkčnosti v úrovni cca 90 mil. Kč. Trasy vedení na pozemcích soukromých vlastníků se zatím daří projednat, zahájení rekonstrukce v roce 2019 je tedy reálné.

Převod vody z povodí Ohře do povodí Rakovnického potoka a Blšanky

Investiční záměr byl zpracován v roce 2016. Řešení bylo zaměřeno na převod vody z Ohře v profilu pod Nechranickou nádrží přes povodí vodního toku Liboc a Blšanky do povodí Rakovnického potoka. Náklady byly financovány rovným dílem ze s. p. Povodí Ohře a Povodí Vltavy. Následně byly řešeny varianty převodu vody, avšak po zapojení realizace přehradní nádrže Kryry v soustavě s nádržemi Senomaty a Šanov se řešení orientuje na tuto variantu.

Krom toho je zvažováno také zapojení nádrže Mukoděly, což by ve spojení s existující nádrží Vidhostice zabezpečilo dostatečné vodní zdroje i v budoucnu při očekávaném zhoršování důsledků změny klimatu. Uvedené řešení bude po odsouhlasení vládou v roce 2019 společně realizováno s. p. Povodí Ohře a s. p. Povodí Vltavy s ohledem na jejich působnost ve správě řešených povodí. Efekty jsou popsány v oddíle „Nové víceúčelové přehradní nádrže“.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Další prověřované převody vody v jednotlivých s. p. Povodí:

- Převod vody z přehradní nádrže Horka do povodí Svatavy
- Propojení existujících přehradních nádrží Žermanice a Těrlicko
- Převod vody z Jeleního potoka do nádrže Josefův Důl
- Převod vody z vodního toku Bělá do vodního toku Dědina
- Posílení akumulační funkce vodní nádrže Rozkoš převodem z řeky Metuje
- Vyhledávací studie převodů vody do deficitního povodí řeky Cidliny
- Posílení zásobního objemu vody ve vodárenské nádrži Vrchlice

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Zatím byly náklady na pořízení technických záměrů a řešení pokrývány z vlastních zdrojů s. p. Povodí (budoucích investorů), pro vlastní realizaci bude třeba otevřít program, který do roku 2021 předpokládá finanční objem cca 0,5 mld. Kč.

4.2.8 PODPORA MODERNIZACE A ROZVOJE ZEMĚDĚLSKÝCH ZÁVLAH

Cílem opatření je snížit následky sucha na zemědělskou produkci a podpořit zajištění potravinové soběstačnosti ČR.

A) Realizované aktivity

MZe administruje dotační program 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“ (realizace 2017–2022), obsažený v souboru opatření Ministerstva zemědělství schválených usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016.

Cílem programu je snížení potřeby vody na závlahy, energetické náročnosti závlah a využít pozitivní environmentální a mimoekonomické účinky závlah jakožto jednoho z adaptačních opatření na zmírnění dopadů klimatické změny a tím zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků a stabilizace zemědělské produkce.

Program je zaměřen na zlepšení technického stavu stávajících závlahových sítí, zejména trubních rozvodů, armatur, čerpacích stanic, řídicích jednotek či odběrných objektů, výstavbu nových a modernizaci stávajících závlahových sítí. Dále je podporován např. nákup nových závlahových zařízení, především pásových zavlažovačů, pivot-center a lineárů, postřikovačů, hadic kapkové závlahy na pole nebo mobilních trubních rozvodů. Předmětem podpory je také výstavba nových závlahových nádrží, které jsou potřebným zdrojem vody pro překlenutí období sucha.

Úspora vody je jedním z důvodů pořízení nových technologií či zařízení. Tato zařízení musí umožnit nastavení přesné dávky závlahy, často i pomocí dálkového GSM ovládání. Nové trubní rozvody a armatury vykazují lepší těsnost a soudobé řídicí technologie se zpětnými vazbami (tlak, průtok, čas) a dálkovým ovládáním umožňují lépe hospodařit s vodou v celé závlahové soustavě.

Dále se očekává snížení spotřeby energie v důsledku pořízení moderních zařízení a úprav stávajících systémů a eliminace vlivu suchých klimatických výkyvů na kvalitu a množství pěstovaných plodin.

Žadatelé jsou FO a PO provozující zemědělskou prvovýrobu, závlahářské společnosti – míra podpory do 50–90 % NSTČ a SPÚ – míra podpory 100 % NSTČ.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V rámci 1. výzvy bylo přijato 102 žádostí o poskytnutí podpory, dotačně bylo podpořeno prozatím 77 akcí za 101 mil. Kč. Aktuálně čerpáno 82 mil. Kč.

Převažujícím předmětem podpory jsou v první výzvě pásové zavlažovače různých délek a průměrů. Dále velkoplošné závlahy, lineáry, pivoty, mobilní čerpadla, trubní rozvody (včetně mobilních), kapková závlaha, závlahové nádrže aj.

V probíhající 2. výzvě přijato prozatím 27 akcí s požadavky na dotaci cca 66 mil. Kč. Předměty podpory jsou pásové zavlažovače, pivoty, lineáry, kapkové závlahy, závlahové nádrže a trubní rozvody.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Plánované prostředky státního rozpočtu jsou ve výši 1 100 mil. Kč + finanční spoluúčast účastníků programu 500 mil. Kč.

4.2.9 OBNOVA STÁVAJÍCÍCH A VÝSTAVBA NOVÝCH ZÁVLAHOVÝCH NÁDRŽÍ

Cílem opatření zajistit udržitelnou zemědělskou produkci plodin (zejména zeleniny), posílit soběstačnost jejich výroby a to za současného zabezpečení dostatku závlahové vody bez nepříznivých dopadů na stávající vodní zdroje a jejich ekosystémy.

A) Realizované aktivity

V programu 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“, který je součástí souboru opatření Ministerstva zemědělství schválených vládou usnesením 479 ze dne 30. května 2016, je rovněž zahrnuta podpora na realizaci jednoúčelových nádrží na akumulaci vody pro závlahy pro překlenutí období sucha tam, kde dosavadní vodní zdroje nedostačují.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V současné době probíhá příprava těchto nádrží nebo akumulací vody pro závlahy na lokalitách:

Region Hustopečska a Novomlýnských nádrží

Je podána žádost o změnu manipulačního řádu a nakládání s vodami Novomlýnských nádrží na KÚ Jihomoravského kraje k realizaci navýšení hladiny o 35 cm, což zajistí novou akumulaci vody v objemu 9 mil. m³ pro další využití – jak na závlahy, tak k zaplavování ohroženého lužního lesa v poldru „Soutok“. Jsou připraveny podklady a žádost o zadání „studie proveditelnosti“ závlahového systému, kterou pořídí Státní pozemkový úřad. Nyní se čeká na sdělení požadavku od založeného „družstva“ hospodařících zemědělců (bylo založeno a registrováno, další subjekty vstupují a připojují se), aby soustava byla vybudována. Tuto studii zajistí Státní pozemkový úřad, který bude výstavbu hlavních součástí závlahové soustavy zajišťovat. Jedná se o náročný a rozsáhlý záměr, který zajistí závlahy plánovaných sadů a existujících vinic na ploše cca 5 000 ha.

Region Žatecka

Příprava výstavby nádrže (cca 2 ha) společností Lupofyt s. r. o. Chrášťany probíhá, je uzavřena smlouva s ČVUT, jsou již zajištěny geodetické podklady. Nyní je posuzován objem nádrže a hodnocena vodohospodářská bilance ve vodním zdroji (blízký potok) k optimálnímu řešení při přijatelných nákladech. Závlahy budou určeny pro nově vybudované plochy chmelnic.

Lokality v Podjí nad Novomlýnskými nádržemi

Existující „závlahová“ nádrž (ve správě s. p. Povodí Moravy) u opuštěné a zdevastované závlahové soustavy, je pronajata rybářům. Majitel a uživatel pozemků se zbytky soustav nyní zvažuje, jak, kdy a jakou rekonstrukci provést. Další lokalita pro výstavbu soustavy závlah s odběrem vody z řeky Dyje nad Vranovem je v Podhradí pro výstavbu 2 nádrží na obou březích řeky, probíhá příprava projektů, nádrže jsou na pozemcích vlastněných zájemcem o závlahy, tedy problém majetkoprávního vypořádání není aktuální. Záměrem je rovněž realizace závlah nad Novomlýnskými nádržemi – odběr vody z Dyje. V minulosti zpracován projekt, je ovšem několik desítek let starý, a proto je třeba ho přepracovat a uplatnit nové postupy, což povede ke kalkulaci nákladů a posouzení efektivity i udržitelnosti. V souvislosti s opakovaným nedostatkem vody v povodí Dyje je ovšem nutné znovu spočítat, zda je zdroj vody pro návrh soustavy dostatečný. Práce probíhají a k rozhodování dojde v průběhu r. 2019.

V rámci uvedeného programu je pořizována rovněž řada menších nádrží a program bude pokračovat až do r. 2033. V současné době je otevřena další výzva na předložení žádostí o poskytnutí dotace (s termínem do konce února 2019), čerpání probíhá průběžně.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Finanční zdroje jsou poskytovány prostřednictvím programu 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“, předpoklad do roku 2021 činí 1,5 mld. Kč (z toho 0,5 mld. Kč z vlastních zdrojů investorů – žadatelů).

4.2.10 PODPORA OBNOVY A VÝSTAVBA VODNÍCH ZDROJŮ POŽÁRNÍ VODY V LESNÍCH EKOSYSTÉMECH

Cílem opatření je snížit zranitelnost lesních ekosystémů vůči požárům, které mohou v období sucha vypuknout a způsobit značné hospodářské i ekologické škody.

A) Realizované aktivity

Důsledky dlouhodobého sucha se jednoznačně promítají do zvýšené zásahové činnosti jednotek požární ochrany. Pro dokreslení zásahové činnosti jsou uvedeny výstupy ze statistiky sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany, kterou zabezpečují dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PO“) MV-generální ředitelství HZS ČR a HZS krajů. Ze statistiky vyplývá, že počet lesních požárů rok od roku roste: 2001 – 476 lesních požárů, 2005 – 619 l.p., 2012 – 1550 l.p., 2015 – 1748 l.p. a 2017 – 966 l.p. S počtem lesních požárů a v důsledku dlouhodobého sucha roste analogicky přímá škoda na lesním porostu (plocha rozsáhlejších lesních požárů se zpravidla pohybuje v řádech několika desítek ha), rostou rovněž náklady na zásahovou činnost jednotek požární ochrany, lesní požár leckdy hasí několik desítek jednotek požární ochrany jeden i více dní (např. požár lesního porostu v k.ú. Chrástky na Rakovnicku v srpnu 2015 likvidovalo cca 100 jednotek PO za pomoci letecké techniky) a v neposlední řadě je zde zvýšený požadavek na dodávku požární vody pro likvidaci požárů ze zdrojů požární vody. Protože hašení přírodních požárů v období sucha bude nepochybně náročné především s ohledem na spotřebu velkého objemu požární vody, je z dlouhodobého hlediska potřeba zdroje požární vody v krajině udržovat, obnovovat, resp. budovat nové, stejně jako je nutná údržba páteřních komunikací v lesích za účelem průjezdu těžké hasičské techniky. Zdroje požární vody jsou důsledně evidovány v informačních systémech HZS ČR. Rada kraje ve smyslu ustanovení § 27 odst. 2 písm. b) bod 2 zákona o PO má povinnost stanovit nařízením kraje podmínky k zabezpečení zdroje vody k hašení požárů a tyto zdroje určit. Návrh nařízení kraje zpracovává a po schválení kontroluje jeho plnění hasičský záchranný sbor. Obdobná kompetence a povinnost je dána rovněž obci ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 písm. k) zákona o PO, kdy obec má povinnost zabezpečit zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanovit další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti. V praxi je tato povinnost naplňována zpravidla vydáním obecně závazné vyhlášky obce – požárního řádu ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 písm. o) bod 1 zákona o PO. Tímto aktem, stejně jako u výše uvedeného nařízení kraje, jsou zdroje vody pro hašení požárů přesně určeny a jsou závazně stanoveny i podmínky jejich použitelnosti. V současné době nelze konstatovat uspokojivý stav zdrojů požární vody v rámci NP Šumava. Povinnost udržovat určené zdroje vody je zákonem o PO delegována na vlastníka nebo uživatele zdroje vody (ustanovení § 7 odst. 1 zákona o PO). Vlastník nebo uživatel je povinen zdroje vody udržovat v takovém stavu, aby bylo umožněno použití požární techniky a čerpání vody pro hašení požárů. Vlastníkem nebo uživatelem může např. být i obec.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Pokračovat ve zvyšování akceschopnosti HZS ČR primárně pořizováním speciální techniky umožňující zasahovat v náročných lesních podmínkách. Zachovat/podporovat efektivní, v praxi ověřený, systém tzv. „letecké hasičské služby“. Analyzovat závěry výzkumného projektu „Výzkumný projekt NAZV – QJ1620454 Zdroje vody v krajině ve vztahu k hašení lesních požárů“, jehož řešiteli jsou ČZU v Praze, Fakulta lesnická a dřevařská a Agroprojekce Litomyšl, spol. s r.o. Při obnově zdrojů požární vody je nutno vycházet z příslušných ČSN (ČSN 75 2411 – Zdroje požární vody, ČSN 73 0873 – Požární bezpečnost staveb – Zásobování požární vodou apod.). Rovněž se nově (1. Q 2019) nabízí řešení problematiky obnovy a výstavby zdrojů požární vody v lesních ekosystémech v rámci bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2016–2021, jehož gestorem je MV, které koncem roku 2018 zahájilo třetí identifikaci výzkumných potřeb ústředních správních úřadů a bezpečnostních složek.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V souvislosti s plněním tohoto úkolu nejsou vyčísleny MV-generálním ředitelstvím HZS ČR finanční náklady.

4.3 ZEMĚDĚLSTVÍ JAKO NÁSTROJ PÉČE O MNOŽSTVÍ A JAKOST VODY A STAV PŮDY

4.3.1 OPTIMALIZACE MONITORINGU STAVU ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY A AKTUALIZACE BONITACE PŮD ZA ÚČELEM ZLEPŠENÍ OCHRANY PŮDY

Cílem uvedených opatření je zajistit komplexní podklady pro vyhodnocování stavu zemědělských a lesních půd, identifikaci nepříznivých trendů a jejich příčin pro následné navrhování a přijímání opatření na zlepšování stavu půd.

A) Realizované aktivity

Komplexní průzkum půd (KPP) je digitalizován do podoby referenčních vrstev a již nyní můžeme vyhodnocovat některé základní trendy kvality půdy. Na digitalizaci KPP souběžně navázal projekt „Využití archivních dat ke stanovení trendů změn půdních vlastností“. Opětovným odběrem půdních vzorků na místě historických sond (tzv. legacy data) byl získán soubor statisticky vyhodnotitelných párových dat umožňujících stanovení trendů za posledních 40 let. Na porušených vzorcích byl totožnými metodami proveden shodný rozsah analýz umožňující následné statistické vyhodnocení změn a procesů degradace eroze, acidifikace, dehumifikace a utužení. Analýzy byly provedeny metodami použitými v době Komplexního průzkumu a souběžně také moderní současnou metodou. Tento souběh umožnil validovat data a následně samotné vyhodnocování. Vyhodnocené trendy:

- Utužení půdy – alarmující je statisticky průkazné zjištění o celkovém snížení objemové hmotnosti půdy a tudíž snížení celkové pórovitosti půd ČR. Zhoršení fyzikálních vlastností může mít souvislost (užívání těžké zemědělské techniky).
- Eroze půdy – znatelné projevy především na území Jižní Moravy, kde byly zaznamenány změny půdní bonity až na úrovni půdního typu.
- Zastavování území – 37 % všech zaměřených původních sond bylo vlivem rozšiřující se aglomerace měst a obcí z výběru vyřazeno.
- Půdní sorpce (vázání živin) – výzkum poukázal na snižující se úroveň sorpčního komplexu. Tato plíživá forma degradace může do budoucna ovlivnit půdní úrodnost.
- Půdní struktura – parametry indexu stability půdní struktury signalizují možné ohrožení „zdraví půdy“ jako důsledek snížené kvality půdní organické hmoty. Vzniká tak potřeba podpořit opatření směřující k obohacování půdy o složky obsažené převážně v rostlinných zbytcích, hnoji a kompostech.
- Půdní reakce – výzkum ukázal na mírné snížení pH půdy, což má za následek sice rychlejší výměnu živin, ale zároveň vyčerpává sorpční komplex.
- Organická hmota – stav celkové organické hmoty je v orniční vrstvě stabilní, mírný úbytek byl zaznamenán v podorniči. Celkový obsah organické hmoty ukazuje na zásobu zdrojů strukturálního uhlíku, neodráží však obsah humusu tolik potřebného k tvorbě stabilních, erozně odolných a vysoce produkčních půd.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V rámci udržitelnosti kvality půdy bude žádoucí střídat osevnické postupy mělkého zpracování půdy, s hloubkovým kypřením, dodávat kompost nebo statková hnojiva do půdy a zařadit víceleté pícniny do osevnického postupu. Další agrotechnická doporučení s důrazným ohledem na dopad klimatické změny lze nalézt na webu https://kalkulacka.vumop.cz/docs/doporuceni_pudni_vlaha.pdf. INSPIRE – MZe je gestorem plnění datové sady „Půda“ za Českou republiku. V současné době se Národní Geoportál průběžně naplňuje metadaty. Smysl optimalizovaného „Monitoringu eroze zemědělské půdy“ je ve sledování erozních událostí, evidovaných v rámci webové aplikace <http://me.vumop.cz>. K datu 19. září 2018 je evidováno celkem 1172 erozních událostí. Dojde-li k opakované erozní události, jsou tyto plochy přeřazeny do přísnějšího režimu hospodaření. V roce 2017 bylo přeřazeno cca 370 ha a v roce 2018 bylo přeřazeno přes 1000 ha.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady hrazené z rozpočtové kapitoly MZe jsou v úrovni milionů Kč ročně.

4.3.2 ZVÝŠENÍ OCHRANY PŮDY PŘED ÚČINKY EROZE

Cílem uvedených opatření je výrazně zvýšit reálnou ochranu zemědělského půdního fondu před následky vodní eroze a přispět tak ke zlepšení retenčních schopností půdy.

A) Realizované aktivity

V ČR je v současné době podle analýzy Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i., 54 % zemědělské půdy potenciálně ohroženo vodní erozí a 18 % větrnou erozí. Za posledních 30 let se degradace půdy vlivem eroze velmi zrychlila. Hlavním důvodem je zejména intenzifikace zemědělství a změna preferencí pěstování některých plodin. MŽP spolupracuje s MZe na finalizaci návrhu vyhlášky o ochraně zemědělské půdy před erozí. Cílem je definovat optimální řešení protierozní ochrany, provázané s výstupy monitoringu a systémem dotací v gesci MZe (DZES 5).

Od 1. ledna 2019 dochází ke zpřísnění standardu DZES 5, kdy vstupuje v účinnost novela nařízení vlády č. 126/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 48/2017 Sb., tzn. nové vymezení erozně ohrožených ploch a v novém režimu tak bude chráněno 25 % orné půdy. Silně erozně ohrožených ploch, na kterých se erozi působící plodiny nesmí vůbec pěstovat, bude cca 2,5 %. Zpřísněny budou v rámci standardu i půdoochranné technologie. Novelou bude rovněž omezena plocha plodiny na DPB do maximální výměry 30 ha. Tato podmínka bude závazná pro příjemce zemědělských dotací a bude v prvním kroku vztažena k plochám, které jsou vymezeny jako erozně ohrožené s účinností od 1. ledna 2020.

V rámci Protierozní kalkulačky určené pro využití v praxi byl vytvořen např. modul „Optimalizace velikosti a rozměrových parametrů dílů půdních bloků“. Aplikace je dostupná na adrese <https://kalkulacka.vumop.cz>. Podobný účel plní „Kalkulačka vláhové potřeby osevního postupu“. Zemědělec si s pomocí nástroje optimalizuje osevní postupy. Kalkulačka vláhové potřeby je na adrese <https://kalkulacka.vumop.cz/introVlaha>. Na stejné adrese jsou Praktická doporučení pro hospodaření s půdní vláhou. Aplikace postupů k omezení eroze (jako subportál Půda) je na portálu MZe na adrese <http://eagri.cz/public/web/mze/puda>. Limity využití půdy je komplexní aplikace vytvořená za cílem podpořit zachování nejkvalitnější zemědělské půdy pro zemědělskou produkci. S touto aplikací mohou pracovat obce, potenciální investoři, odborné útvary státní správy a další. Aplikace je volně dostupná na internetu na adrese <http://limitypudy.vumop.cz>. Webová aplikace eKatalog bonitovaných půdně ekologických jednotek slouží jako virtuální encyklopedie pro rozklíčování kódu BPEJ a vysvětlení jednotlivých částí kódu viz <http://bpej.vumop.cz>.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Projekt „Půda v číslech“ umožňuje uživatelům zobrazit data nejen obecně – za celou republiku, ale pomocí mapy lze získat i údaje pro vybranou správní jednotku – kraj, okres, obec i katastr. Každý si tak může například udělat představu o prostorovém rozmístění nejkvalitnějších (a tedy nejvzácnějších) půd či naopak půd vysychavých. Rovněž je možné zjistit, které půdní bloky mají největší potenciál ke ztrátě půdy vodní erozí, nebo která území jsou ohrožena větrnou erozí. Projekt „Ověřování půdoochranných technologií s možností zařazení technologie do seznamu půdoochranných technologií využitelných v rámci plnění podmínek standardu DZES 5 a upřesňování hodnot faktoru ochranného vlivu vegetace“. Jedná se o ověřené účinné postupy v rámci naplňování DZES a řešení přinese variantní možnosti jak obnovit a zvýšit infiltrační a retenční potenciál snadno dosažitelnými postupy (agrotechnika, osevní postupy apod.), nebo postupy sofistikovanějšími, avšak nákladnějšími (meliorace půdy přísadami sorpčních materiálů apod.). Příručka ochrany proti vodní erozi a příprava interaktivní webové encyklopedie http://encyklopedie.vumop.cz/index.php/Ochrana_proti_erozi_zemědělské_půdy. Encyklopedie VÚMOP je rozčleněna do kapitol, odpovídají "Příručce ochrany proti erozi zemědělské půdy".

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Průběžně probíhají každoroční školení zemědělských poradců a zemědělské veřejnosti – nové metodické nástroje, legislativní a nelegislativní nástroje na ochranu půdy.

4.3.3 ORGANICKÁ HMOTA V PŮDĚ A OPATŘENÍ NA JEJÍ ZACHOVÁNÍ A ZVÝŠENÍ

Cílem těchto aktivit je zvýšení podílu organické hmoty v půdě a zlepšit retenční schopnosti zemědělské půdy.

A) Realizované aktivity

Postupný pokles obsahu organické hmoty v půdách (dehumifikace), který je způsoben především nedostatkem statkových hnojiv, je nutné nahrazovat využíváním zeleného hnojení, posklizňových zbytků, či alternativními hnojivy, např. komposty apod. S úbytkem humusu souvisí také potlačení biologického oživení půdy a narušení látkových koloběhů v půdě. Zásadní vliv na obsah humusu má využití půdy, kdy vyšší obsah vykazují půdy zatravněné, než půdy pravidelně orané a problémem je nedostatečné doplňování kvalitní organické hmoty do půdy. V České republice nelze určit jednoznačný trend vývoje obsahu humusu. Z dosavadních zjištění vyplývá, že ke snížení obsahu humusu došlo na půdách po jejich odvodnění (především hydromorfní a semihydromorfní půdy a oglejené subtypy půd) a to o 5–15 % v závislosti na půdním typu. Opatření proti ztrátě organické hmoty v půdě se přímo věnují nastavení DZEZ 4–6. Ty jsou do národní legislativy promítnuty nařízením vlády č. 48/2017 Sb. Z toho důvodu je smyslem opatření posílit podíl organické hmoty v půdě, což zvýší její bonitu a zároveň posílí objem zadržené půdní vody.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Nový standard DZES 5 – od 1. ledna 2019 dochází ke zpřísnění standardu DZES 5, kdy vstupuje v účinnost novela nařízení vlády č. 126/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 48/2017 Sb., tzn. nové vymezení erozně ohrožených ploch a v novém režimu tak bude chráněno 25 % orné půdy. Silně erozně ohrožených ploch, na kterých se erozi působící plodiny nesmí vůbec pěstovat, bude cca 2,5 %. Zpřísněny budou v rámci standardu i půdoochranné technologie. Novelou bude rovněž omezena plocha plodiny na DPB do maximální výměry 30 ha. Tato podmínka bude závazná pro příjemce zemědělských dotací a bude v prvním kroku vztažena k plochám, které jsou vymezeny jako erozně ohrožené s účinností od 1. ledna 2020.

Zároveň je vytvořena nová půdoochranné technologie aplikování kvalitní organické hmoty do půdy. Standardy DZES 4 a 6 zůstávají oproti stavu 2017 nezměněny.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Nutno zajistit v novém období SZP orientaci na uvedená opatření k využití fondů EU.

4.3.4 SLEDOVÁNÍ KVALITY PODZEMNÍCH A POVRCHOVÝCH VOD V SOUVISLOSTI S POUŽÍVÁNÍM HNOJIV A PESTICIDŮ

Cílem uvedených opatření je omezit zatížení půdy a následně vodních zdrojů nežádoucím znečištěním v souvislosti s používáním přípravků na ochranu rostlin opatření.

A) Realizované aktivity

Pro zajištění sdílení a předávání informací o výskytu přípravků na ochranu rostlin (POR) v jednotlivých vodních zdrojích/útvarech případně objektech vodárenské infrastruktury či odběrech pitné vody slouží informační systém ČHMÚ (databáze ARROW), do kterého jsou poskytována jak data z monitoringu povrchových vod pořizovaná laboratořemi podniků Povodí, tak data monitoringu podzemních vod pořizovaná ČHMÚ a dále data pořizovaná provozovateli vodovodů a kontrolními orgány ochrany veřejného zdraví. V roce 2016 byla uzavřena mezi ÚKZÚZ a ČHMÚ dohoda o předávání dat o výskytu reziduí v podzemních vodách. MŽP plní opatření, které vyplývají z Národního akčního plánu ke snížení používání pesticidů v ČR (NAP). V rámci plnění NAPu probíhala aktualizace evidence OPVZ do roku 2018 (viz samostatná karta). Tyto data jsou 1× ročně poskytnuty MZe. MŽP zajišťuje pravidelnou revizi a průběžnou aktualizaci limitů pro hodnocení výskytu reziduí pesticidů a jejich metabolitů v povrchových vodách. Z hlediska znečištění hnojivy jsou sledovány polutanty sloučeniny dusíku a fosforu. Dusičnany se zabývá nitrátová směrnice.

Součástí Programu rozvoje venkova (MZe) jsou dotační tituly přispívající k zlepšování kvality podzemních a povrchových vod. Jedná se o vybraná podopatření, která jsou součástí agroenvironmentálně-klimatických opatření (AEKO) implementovaných prostřednictvím nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření. U dalších opatření jsou nastaveny limity hnojení nebo maximální a minimální přívody živin – *Ošetřování travních porostů, Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku, Biopásy, Zatravňování orné půdy a drah soustředěného odtoku (DSO), Ochrana čejky chocholaté*. K omezení vstupů POR přispívají v AEKO podopatření – *Integrovaná produkce ovoce, Integrovaná produkce révy vinné a Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku*, v rámci kterých jsou stanoveny podmínky, týkající se omezení vstupů přípravků na ochranu rostlin (seznam zakázaných účinných látek a omezené počty aplikací). Dále je řešeno nahrazování konvenčních přípravků na ochranu rostlin ekologickými.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V dalších letech bude plnění dosud nesplněných opatření NAP pokračovat. MŽP zváží potřebu vydání nové vyhlášky, kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny OPVZ, zohledňující připravované změny ohledně kompenzace újmy vzniklé vlastníkům nebo pachtýřům v důsledku omezení plynoucích z režimu v OPVZ, i v souvislosti s možnou plošnou aktualizací historicky vymezených pásem hygienické ochrany. Od roku 2018 bude probíhat periodická aktualizace evidence OPVZ. Data budou 1× ročně předány MZe. Ve spolupráci s MZe má MŽP prověřit možnosti pro zavedení systému povinné elektronické evidence použití POR dostupné pro zajištění ochrany zdrojů pitné vody, včetně technických a legislativních opatření. MZe ve spolupráci s ÚKZÚZ, MŽP a odbornými zájmovými sdruženími průběžně aktualizuje rizika přípravků vzhledem ke kontaminaci povrchových a podzemních vod a výsledek zohlední při tvorbě kritérií pro hodnocení přípravků s ohledem na vyloučení nebo omezení jejich použití v OPVZ a na pozemcích tvořících povodí útvarů povrchových a podzemních vod s nadlimitním výskytem reziduí POR. MZe ve spolupráci s MŽP zajistí stanovení prostorově a časově definovaných pozemků, na nichž používání přípravků představuje vyšší riziko pro necílové organismy a prostředí (tzv. „hot spot management“).

Všichni žadatelé o AEKO musí dodržovat vybrané přísnější podmínky týkající se používání hnojiv na celém území podniku bez ohledu na příslušnost ke Zranitelné oblasti dusičnany (ZOD). V roce 2018 bylo podáno celkem 15 310 žádostí na celkovou výměru více než 957,2 tis. ha zemědělské půdy. Zažádáno je celkem o cca 3,3 mld. Kč. Příjem žádostí o dotaci byl zahájen v roce 2015 a vždy probíhá k 15. května v rámci jednotné žádosti. K 31. listopadu 2018 byly v rámci výše uvedených podopatření

vyplaceny finanční prostředky v celkové výši cca 8,8 mld. Kč (jedná se o nově uzavřené závazky a žádosti o dotaci podané v letech 2015–2017).

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Vynaložené finanční prostředky za roky 2017–2018 na monitoring jakosti podzemních vod byly ve výši 39,5 mil. Kč financovány z rozpočtové kapitoly MŽP. V následujících dvou letech (2019–2020) se předpokládá částka 16,4 mil. Kč ročně z rozpočtové kapitoly MŽP.

Podpora podopatření přispívajících na zlepšení kvality podzemních a povrchových vod v souvislosti s používáním hnojiv a pesticidů bude zajištěna do konce programového období, resp. do ukončení uzavřených závazků. Pokud se jedná o období po roce 2020, nelze v současné době toto předjímat. V rámci Programu rozvoje venkova jsou na Agroenvironmentálně-klimatická opatření vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 905 mil. EUR (tato částka v sobě zahrnuje i finanční prostředky na pokrytí závazků z programového období 2007–2013).

4.3.5 ZMĚNA ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY V OBLASTI PODPORY PĚSTOVÁNÍ ENERGETICKÝCH PLODIN

Cílem uvedených opatření je omezit zatížení půdy a následně vodních zdrojů nadměrnou erozí a chemickým znečištěním v souvislosti s pěstováním zemědělských plodin pro energetické využití.

A) Realizované aktivity

V rámci zemědělské politiky není pěstování ani energetické využití energetických plodin nejméně od roku 2013 nijak podporováno kromě přímých plateb vztahujících se v schématu SAPS na všechny zemědělské kultury a na tomto stavu se nic nemění. V této souvislosti upozorňujeme, že znění opatření je formulováno zavádějícím způsobem a pravděpodobně je v rozporu s legislativou EU a mezinárodními závazky ČR, které vyplývají zejména z novely směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (2018) – zvýšení podílu OZE v EU ze současných 20 % na 32 % a současně zvýšení podílu OZE v dopravě ze současných 10 % na 14 %. Cíl pro OZE v dopravě plní ČR téměř výhradně pomocí biopaliv 1. generace (bioetanol a MEŘO) a bez zásadního zvýšení počtu elektromobilů (na cca 25 % všech vozidel) se tato spotřeba biopaliv příliš nezmění. Evropská komise predikuje ve svých analýzách dopadu nové legislativy, že k řádovému nárůstu poptávky po biomase pro energetické využití dojde do roku 2030 v celé EU. Podíl biomasy na produkci energie z OZE v ČR přitom nyní dosahuje 85 % a jak je zřejmé z výše uvedeného, vzhledem k rostoucím cenám emisních povolenek pro zdroje spalující uhlí, zvýšenému legislativnímu cíli pro OZE v dopravě a dalším faktorům podíl i absolutní spotřeba zemědělské biomasy v energetice dále poroste. Energetické využití biologicky rozložitelných odpadů stejně jako zvyšování účinnosti OZE nespádají do působnosti zemědělské politiky a jsou řešeny nástroji spadajícími do působnosti MPO. Kromě toho je zřejmé, že pokrytí rostoucí poptávky po biomase pro energetické využití výhradně biologicky rozložitelnými odpady nebo zvyšováním účinnosti OZE není reálné a bude nutné zachovat a pravděpodobně zvýšit produkci biomasy pro energetické využití na zemědělské půdě.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Probíhá příprava novely zákona č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie (bylo ukončeno MPŘ a probíhá vypořádávání připomínek), která mimo jiné nastaví nový systém podpor OZE. Kromě toho bude nutno transponovat novelizovanou směrnici EU o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů do právního řádu ČR. Oba uvedené právní předpisy spadají do gesce MPO.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Jak je uvedeno výše, spotřeba biomasy pro energetické využití i její produkce na zemědělské půdě poroste v ČR i v EU i po roce 2020, protože již nyní jsou stanoveny závazné legislativní cíle na období 2020–2030, EK již zahájila přípravu cílů pro výrobu energie z OZE a snížení emisí skleníkových plynů pro období 2030–2040 a schválený politický cíl EU stanoví snížení emisí skleníkových plynů do roku 2050 o 80–95 %, s čímž počítá i Státní energetická koncepce ČR a další koncepční a strategické materiály. Je proto nezbytné nárůst produkce biomasy pro energetické využití akceptovat a přijímat v rámci pravidel Společné zemědělské politiky taková opatření, která omezí negativní dopady produkce biomasy pro energetické využití na vodu a další složky životního prostředí.

4.3.6 PODPORA ROZVOJE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Cílem opatření je přispět k omezení negativních vlivů zemědělského hospodaření na vodní zdroje a na stav zemědělské půdy.

A) Realizované aktivity

Podpora ekologického zemědělství je za strany Ministerstva zemědělství (MZe) realizována ve více oblastech. Hlavní a největší finanční podporou je opatření zajišťující plošné dotace na plochy v ekologickém zemědělství v rámci (PRV). Ekologické zemědělství je také částečně podporováno v rámci národních dotací. Dle Zásad MZe je poskytována podpora na činnost České technologické platformy pro ekologické zemědělství. Platforma se zaměřuje na informační a propagační činnost, včetně zajištění přenosu informací mezi vědou, výzkumem a zemědělskou a podnikatelskou praxí z oblasti ekologického zemědělství a produkce. Tato podpora pokračovala i v roce 2018. Od roku 2015 je poskytována podpora také v rámci programu „Podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin“. V roce 2018 byly dvě ekologicky hospodařící farmy podpořeny v rámci dotačního programu na podporu demonstračních farem. Dále jsou poskytovány finanční prostředky pro povinné shromažďování statistických údajů o ekologickém zemědělství pro Eurostat a pro sledování ekonomického stavu ekologických podniků v rámci opatření FADN prostřednictvím ÚZEI. V říjnu roku 2017 byl zahájen projekt na podporu produkce a odbytu biolméka, jeho realizace cílí na zlepšení ekonomické životaschopnosti ekofarem. V roce 2017 byla zahájena realizace tříleté veřejné zakázky na provoz modelového intenzivního ekologického sadu. Zakázka je realizována ve dvou jablonořových sadech a jejím účelem je kromě získání praktických zkušeností o ekologickém hospodaření v nejvyšší produkční intenzitě také předání těchto zkušeností a know-how do praxe. Další podpora je realizována prostřednictvím Ročního vzdělávacího plánu MZe, v roce 2017 proběhlo 10 seminářů na téma finalizace bioprodukce a možnosti jejího odbytu. Dále v rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe koncem roku 2017 proběhlo každoroční školení kontrolní organizací za účasti státních dozorových orgánů. V roce 2018 bylo podpořeno pořádání seminářů na téma finalizace bioprodukce se zaměřením na zpracování obilovin a masa, dále exkurze pro děti na ekologických farmách a jako každoročně proběhlo školení kontrolní organizací za účasti státních dozorových orgánů (ÚKZÚZ, SZPI, SVS). Další formou je finanční podpora činnosti nevládních neziskových organizací (NNO) v sektoru ekologického zemědělství. Smyslem uvedených opatření je rozšiřovat výměru ploch zařazených do ekologického zemědělství, které jednak omezuje negativní dopady na přírodní zdroje – zejména půdu a vodu, ale má také příznivý vliv na biodiverzitu okolní krajiny a zároveň zvyšuje kvalitu produkovaných plodin

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Zcela samostatnou oblastí je propagační kampaň na podporu ekologického zemědělství a biopotravin v celkové hodnotě 30 mil. Kč. Kampaň je zaměřená na konečného spotřebitele. Kampaň bude spuštěna počátkem roku 2019. Je třeba pokračovat v Akčním plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

K 30. listopadu 2018 byly vyplaceny na podporu ekologického zemědělství finanční prostředky v celkové výši 3,516 mld. Kč. V roce 2017 byla činnost České technologické platformy pro ekologické zemědělství podpořena částkou 1 749 999,- Kč. Podpora v rámci programu „Podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin“ v roce 2017 činila 798 000,- Kč. V rámci „Projektu na podporu produkce a odbytu biolméka“ bylo v roce 2017 vyplaceno necelých 1,5 mil. Kč, v roce 2018 cca 5 mil. Kč. V dalších letech budou uvedené programy podpor pokračovat v úrovni několika milionů Kč ročně. V rámci veřejné zakázky na provoz modelového intenzivního ekologického sadu bylo v roce 2017 vyplaceno 339 224,- Kč, v roce 2018 pak byla vynaložena částka 296 632,- Kč. Prostřednictvím ročního vzdělávacího plánu MZe bylo v roce 2017 na téma finalizace bioprodukce a možnosti jejího odbytu proinvestováno 491 900,- Kč.

4.3.7 PODPORA PRINCIPŮ PRECIZNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Cílem opatření je přispět k obnově retenčních a infiltračních schopností zemědělské půdy a zvýšit tak odolnost vůči dopadům zemědělského sucha. Postupné zavádění principů precizního zemědělství dále přispěje k omezení kontaminace vodních zdrojů nežádoucím znečištěním, zejména pesticidy.

A) Realizované aktivity

Účelem programu „Biologická ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin“ je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence proti šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou. Příjemcem dotace může být podnikatel (§ 420 zákona č. 89/2012 Sb.) podnikající v zemědělské výrobě, provádějící ozdravování polních a speciálních plodin.

Podporu na biologickou ochranu lze poskytovat na tyto druhy polních plodin – řepku olejku, kukuřici (včetně kukuřice na zrno pro potravinářské a krmné užití), slunečnici, obiloviny, luskoviny a na tyto druhy zeleniny pěstované ve skleníku – rajčata, papriky a okurky. Na okrasné rostliny, u kterých podpora bude poskytována v režimu de minimis podle nařízení Komise (EU) č. 1408/2013. Na ostatní druhy plodin (nevyjmenované výše) není podpora poskytována. Podporu nelze poskytnout na závazky, jež jsou kryty v rámci opatření týkajícího se ekologického zemědělství.

Výše dotace pro rok 2018:

- do výše 80 % u zeleninových druhů okurka, rajče a paprika pěstovaných ve skleníku, maximálně však u druhu okurka 227 200 Kč/ha, rajče 181 906 Kč/ha a paprika 74 560 Kč/ha,
- do výše 50 % u slunečnice, maximálně však 290 Kč/ha,
- do výše 25 % u polních druhů plodin řepka olejka, kukuřice, obiloviny a luskoviny, maximálně však u druhu řepka olejka 384 Kč/ha, kukuřice 450 Kč/ha, obiloviny 518 Kč/ha a luskoviny 366 Kč/ha,
- do výše 40 % u okrasných rostlin, maximálně však ve výši částky v Kč ekvivalentní k částce 15 000 EUR, a to tak, aby byly dodrženy podmínky nařízení (EU) č. 1408/2013.

Podporu lze uplatnit pouze na přípravky biologické ochrany rostlin uvedené v registru přípravků na ochranu rostlin, který je veden ÚKZÚ (<http://eagri.cz/public/app/eagriapp/POR>).

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Program byl v roce 2017 úspěšně renotifikován u EK pro nové období do konce roku 2020. Pro nové programové období může být snahou rozšířit seznam způsobilých plodin např. o ovoce či zeleninu pěstovanou na poli. Vše bude záviset na dohodě se zástupci zemědělské veřejnosti a finančních možnostech MZe.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady spojené s realizací opatření a jejich počet v letech 2015–2017 činily 21,6 mil. Kč na 426 žádostí, rok 2018 ještě není uzavřen. Do roku 2020 je renotifikován roční rozpočet programu ve výši 25 mil. Kč. Náklady po roce 2020 budou záviset na schválení EK.

4.3.8 PODPORA PROVÁDĚNÍ KOMPLEXNÍCH POZEMKOVÝCH ÚPRAV

Cílem opatření je integrování pozemkové držby do optimálního vlastnictví ucelených půdních bloků a dále přispět prostřednictvím „společných zařízení“ k omezení eroze, zvýšení retardace odtoku srážkových vod a prevenci povodní.

A) Realizované aktivity

Prostřednictvím operace 4.3.1 Pozemkové úpravy z PRV 2014–2020 je podporována realizace projektů v rámci komplexních pozemkových úprav. Jsou prováděny pozemkové úpravy, kdy dochází k racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků vlastníků půdy v daném katastrálním území a také k reálnému vytyčení pozemků v terénu. V rámci pozemkové úpravy se zpracovává plán společných zařízení. Realizací plánů společných zařízení dochází ke zpřístupnění pozemků, dále v sobě zahrnují opatření k ochraně životního prostředí, opatření k zachování krajinného rázu a ke zvýšení ekologické stability krajiny, protierozní opatření pro ochranu půdního fondu, protipovodňová a vodohospodářská opatření a opatření pro omezení dopadu zemědělského sucha. Podpora realizace společných zařízení přispívá ke zvýšení retenční schopnosti krajiny z hlediska zmírnění dopadů klimatických změn (povodně, sucho). Způsobilé výdaje:

- záměr a) geodetické práce
 - zaměření území a všech polohopisných prvků a další geodetické práce prováděné za účelem zpracování návrhu pozemkových úprav
 - vytyčení nově navržených pozemků na základě schváleného návrhu pozemkových úprav)
- záměr b) realizace plánu společných zařízení (na základě schváleného návrhu pozemkových úprav)
 - opatření ke zpřístupnění především zemědělských a lesních pozemků (mimo intravilán),
 - protierozní opatření pro ochranu půdního fondu, vodohospodářská opatření sloužící k neškodnému odvedení nebo rozlivu povrchových vod a ochraně území před záplavami, k zvýšení retenční schopnosti krajiny a opatření pro omezení dopadu zemědělského sucha (např. retenční nádrže apod.),
 - opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability krajiny.

Stav implementace operace 4.3.1 Pozemkové úpravy k 30. listopadu 2018

Operace 4.3.1 Pozemkové úpravy	záměr a)	záměr b)	celkem
počet zaregistrovaných projektů (ks)	5	261	266
částka za zaregistrované projekty (Kč)	10 212 780	2 611 801 171	2 622 013 951
počet schválených projektů (ks)	3	231	234
částka za schválené projekty (Kč)	7 538 244	2 239 527 581	2 247 065 825
proplacené projekty (ks)	2	103	104
proplaceno (Kč)	5 197 378	812 301 260	817 498 638

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Příjem žádostí bude probíhat do vyčerpání alokace či do konce programovacího období 2014–2020. Z celkové alokace 3,2 mld. Kč je zazávazkováno cca 2,2 mld. Kč a je předpokládán příjem dalších projektů.

Vývoj financování pozemkových úprav

rok	2013	2014	2015	2016	2017
celkem mil. Kč	1 172,0	2 173,9	1 478,4	1 253,9	1 988,1

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Příjem žádostí o dotaci byl zahájen v roce 2016 a probíhá kontinuálně. Na celé období 2014–2020 byly vyčleněny prostředky ve výši cca 3,2 mld. Kč, přičemž výše dotace je 100 % způsobilých výdajů. Doposud bylo podáno 266 žádostí o dotaci, z toho schváleno celkem 234 projektů za cca 2,2 mld. Kč a proplaceno 104 projektů za 817 mil. Kč.

4.4 ZVÝŠENÍ RETENČNÍ A AKUMULAČNÍ SCHOPNOSTI KRAJINY

4.4.1 OBNOVA PŘIROZENÝCH FUNKCÍ VODNÍCH TOKŮ A NIV

Cílem opatření je zvýšení odolnosti ekosystémů vůči suchu a obnova ekosystémových funkcí přirozených vodních toků.

A) Realizované aktivity

Opatření je dlouhodobě podporováno z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP – aktivita 4.3.3 Revitalizace a podpora samovolné renaturace vodních toků a niv, obnova ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů) a národních programů Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK – podprogram 115 164 Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na vodní ekosystémy) a Program péče o krajinu (PPK), přičemž podpora činí až 100%.

S finanční podporou OPŽP bylo v období 2014–2018 přijato k financování 50 žádostí s požadovanou výší podpory přesahující 1,9 mld. Kč na revitalizaci vodních toků a niv či jejich ponechání samovolné renaturaci 56,16 km vodních toků. Dále jsou přijímány žádosti na zprůchodňování migračních bariér (cca 35 migračních překážek s požadovanou podporou přesahující 330 mil. Kč), obnovu nebo tvorbu tůní, mokřadů či obnovu mrtvých říčních ramen.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Jedná se o opatření s průběžným naplňováním, kde ke splnění cíle je zapotřebí nejen ve zvýšené míře obnovovat přirozené funkce vodních toků a niv, ale také nadále chránit stávající přirozené vodní toky a nivy před poškozujícími zásahy. Součástí opatření je i obnova lužních lesů, která může probíhat jak zakládáním nových lužních porostů na vhodných nivních plochách, tak i postupnou změnou druhové skladby a vodního režimu ve stávajících lesích nacházejících se v záplavových územích. Při správě vodních toků je zapotřebí upřednostňovat cíle ochrany vodních útvarů za účelem dosažení jejich dobrého ekologického stavu před obnovou technických úprav v korytech vodních toků, pokud již neslouží svému významu a nejedná se o nadřazený veřejný zájem. Proces renaturace podpoří širší aplikace § 45 vodního zákona (Změny koryta vodního toku) ze strany vodoprávních úřadů.

V té souvislosti je žádoucí využívat existujících podpůrných pomůcek a nástrojů, které obnovu přirozených funkcí vodních toků a niv vhodně využívají – např. publikace zveřejněné na internetových stránkách [AOPK ČR \(Ekologicky orientovaná správa vodních toků v oblasti péče o jejich morfologický stav, Ekologická obnova v České republice\)](#), tematicky orientované internetové stránky AOPK ČR – [RP Střední Čechy](#) věnované péči o vodní režim krajiny ([Revitalizace vodních toků](#), [Renaturace vodních toků](#), [Ekologická správa vodních toků](#), [Vodohospodářská opatření po povodních](#), [Vodní toky v intravilánech](#), [Přírodě blízká protipovodňová ochrana](#), [Břehové porosty](#) apod.) a vybrané pomůcky uvedené na internetových portálech [Sucho v krajině – Strategie ochrany před negativními dopady sucha \(Katalog přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině\)](#) a [Voda v krajině – Strategie ochrany před negativními dopady povodní a erozními jevy přírodě blízkými opatřeními v ČR](#).

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Celkové náklady vynaložené na realizaci opatření k obnově přirozených funkcí vodních toků a niv nejsou známy, neboť v některých případech je k realizaci těchto opatření využívána finanční podpora z jiných než evropských či národních zdrojů (např. z krajských či obecních rozpočtů).

V rámci OPŽP 2014–2020, prioritní osy 4 Ochrana a péče o přírodu a krajinu, bylo přijato k financování okolo 150 žádostí na revitalizaci a podporu samovolné renaturace vodních toků a niv, obnovu a tvorbu mokřadů, tůní, obnovu říčních ramen, zprůchodňování migračních překážek a obdobných opatření vyplývajících z plánů povodí s podporou přesahující 2,6 mld. Kč. Další žádosti s požadovanou podporou okolo 250 mil. Kč jsou aktuálně vyhodnocovány či rozpracovány. V rámci národních programů (PPK a POPFK) byly v období 2014–2018 podpořeny akce za cca 60 mil. Kč. Alokace na tato opatření v krajině pro programové období OPŽP 2014–2020 činí v rámci PO 4 2,7 mld. Kč. Doplňkově k OPŽP se i nadále počítá s vypisováním výzev národních programů pro drobná opatření v krajině s celkovou roční alokací na programy okolo 200 mil. Kč.

4.4.2 REGULACE ODTOKU Z MELIORAČNÍCH ODVODŇOVACÍCH ZAŘÍZENÍ

Cílem uvedeného opatření je umožnit regulaci („zbrždění“, retardaci) odtoku vody z melioračních zařízení na vhodných místech a tím umožnit v suchých obdobích zadržet vodu v půdním profilu v okolí odvodňovacích detailů tzv. podmokem.

A) Realizované aktivity

V souboru opatření Ministerstva zemědělství, schváleném usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016, je zařazen rovněž „Program na podporu rekonstrukce, oprav a modernizace odvodňovacích zařízení“.

Tento program nebyl dosud otevřen a jedním z důvodů je, kromě nedostatku finančních zdrojů, rovněž problém s rozsahem žadatelů. Jedním z opatření je totiž zavedení regulace odtoku ve stávajících systémech. Tato regulace by za suchých období mohla umožnit uplatnění „podzemního podmoku“ v okolí odvodňovacích zařízení a přispět ke zlepšení půdní vlhkosti ve prospěch plodin. Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd rozpracoval příslušné metodiky a postupy včetně popisu zařízení, které by byly instalovány do odvodňovacích soustav ve vhodných lokalitách s optimálními spádovými podmínkami.

Realizace zatím probíhala jen experimentálně na několika lokalitách, kde byl prováděn výzkum a vývoj uvedených metod. Zatím však zájem případných žadatelů nevznikl, což ovlivňuje jistě i skutečnost roztržitého vlastnictví pozemků, jejichž součástí jsou odvodňovací zařízení.

Hlavní odvodňovací zařízení jsou ve správě Státního pozemkového úřadu, který zabezpečuje provozní údržbu. Impulzy k úpravám funkcí hlavních odvodňovacích zařízení jsou vázány na odpovídající péči o hlavní odvodňovací zařízení. V současnosti je rolí správce těchto hlavních odvodňovacích zařízení udržovat stavby v bezkonfliktním stavu, tak aby odváděly vodu ze zaústění systému melioračních detailů.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Naskytá se otázka, zda návrh tohoto programu s uvedenými opatřeními bude otevřen, neboť provoz a údržba melioračních odvodňovacích soustav v podstatě nové investice nepostrádá (s výjimkou zmíněné možnosti instalace regulačních prvků), potřebné jsou především prostředky na provozní údržbu, které musí zajistit vlastníci pozemků, neboť odvodňovací detaily jsou součástí pozemků. Otevření programu proto vyžaduje provést nejprve přípravné kroky typu: úpravy legislativy a realizaci pilotních/demonstračních projektů.

Diskuse o těchto přípravách stále probíhá, včetně zapojení poslanců ze Zemědělského výboru PS PČR.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Instalace vlastního regulačního zařízení může být nenáročnou investicí, kterou by bylo možné podpořit, naprostá většina aktivit představuje provozní činnosti – zavedení regulace, jejich kontrolu, což je spojeno se zásadní účastí vlastníků melioračních detailů – tedy vlastníků pozemků, neboť meliorační detaily jsou jejich součástí. Zájem o zavedení se zatím neprojevil, kromě snahy ukázat efekty na experimentálních objektech, zatím tedy prostředky nebyly naplánovány a je otázka, zda program by měl být uměle zahájen.

4.4.3 OBNOVA PŘIROZENÝCH VODNÍCH PRVKŮ V KRAJINĚ

Cílem opatření v ploše povodí pro zajištění stability vodního režimu v krajině je v maximální možné míře zvýšit retenci vody v krajině, snížit a zpomalit povrchový odtok vody a zajistit doplňování podzemních vod.

A) Realizované aktivity

Přirozenými vodními prvky v krajině rozumíme prameniště, mokřadní biotopy (tůně, nivní louky, pobřežní lemy vodních toků a štěrkové říční lavice, mokřadní plochy, mokřadní vrbiny a olšiny, lužní lesy, rašeliniště, vrchoviště aj.), boční a odstavená ramena vodních toků, boční koryta periodicky průtočná, apod. Obnova těchto vodních prvků je dlouhodobě podporována z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP), programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) a Programu péče o krajinu (PPK), přičemž výše dotace se pohybuje v rozmezí 60–100 % celkových způsobilých výdajů.

Od 1. března 2016 je v rámci Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance – CC) chráněn před poškozením nový krajinný prvek – mokřad, sloužící k zajištění retence vody v zemědělské krajině.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Jedná se o průběžné opatření, kde ke splnění cíle je zapotřebí nadále chránit stávající přirozené vodní prvky a zároveň je ve zvýšené míře obnovovat. Pro obnovu pramenišť a mokřadních biotopů jsou vhodné zejména podmáčené plochy, jejichž hospodářské využití není ekonomicky efektivní nebo takovou obnovu (byť i jen dílčí) nevylučuje, vznikající často v místech nefunkčních melioračních odvodňovacích zařízení. V této souvislosti je třeba systémově řešit otázku existence nefunkčních melioračních odvodňovacích zařízení. Obnova lužních lesů může probíhat jak zakládáním nových lužních porostů na vhodných nivních plochách, tak i postupnou změnou druhové skladby a vodního režimu ve stávajících lesích nacházejících se v záplavových územích, kde s využitím známých způsobů lesnického managementu a zahraničních zkušeností lze efektivně hospodařit. Rašeliniště a vrchoviště je žádoucí obnovovat nejen ve zvláště chráněných územích, jak se tomu často již děje, ale také na územích postižených těžbou rašeliny, přičemž nezbytnou podmínkou je zachování (ponechání) dostatečné vrstvy rašeliny a obnova vodního režimu.

V té souvislosti je žádoucí využívat existujících podpůrných nástrojů, které obnovu přirozených vodních prvků v krajině obsahují a vhodně využívají – např. [Katalog přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině](#) (2018), [Zavádění retenčních a infiltračních adaptačních opatření v povodí Moravy](#) (2017), [standardy AOPK ČR](#) (např. Vytváření a obnova tůní) [Pracovní postupy eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině](#) (2013) a další pomůcky, které jsou zveřejněny na internetových stránkách [AOPK ČR](#) a [Sucho v krajině – STRATEGIE OCHRANY PŘED NEGATIVNÍMI DOPADY SUCHA](#).

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady vynaložené na realizaci tohoto dílčího opatření v krajině nejsou známy, neboť sledována je širší skupina opatření zaměřená na posílení přirozené funkce krajiny, která mimo jiné zahrnuje obnovu krajinných prvků a struktur, obnovu ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů a podporu biodiverzity (tj. obnovu mimolesní zeleně, revitalizaci vodních toků a obnovu tůní, mokřadů a rybníků apod.). Od roku 2014 byla na tento typ opatření schválena finanční podpora ve výši 2 945 mil. Kč z OPŽP (752 schválených projektů), 128 mil. Kč z PPK (4 645 schválených projektů) a 66 mil. Kč z POPFK (250 schválených projektů), z čehož v letech 2014–2017 byly realizovány projekty odpovídající podpoře 1 029 mil. Kč.

Alokace na tato opatření v krajině pro programové období OPŽP 2014–2020 činí 8,5 mld. Kč. Doplňkově k OPŽP se i nadále počítá s vypisováním výzev národních programů pro drobná opatření v krajině s roční alokací okolo 200 mil. Kč.

4.4.4 OPATŘENÍ NA LESNÍ PŮDĚ

Cílem opatření je zachování vyrovnané vodní bilance v krajině a udržení stabilních a odolných lesních ekosystémů.

A) Realizované aktivity

Opatření obsahuje 3 samostatné aktivity:

- opatření v rámci lesního zákona č. 289/1995 Sb., § 24 lesního zákona na opatření Podpora výsadby melioračních a zpevňujících dřevin,
- opatření v rámci nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti – finanční příspěvky na obnovu, zajištění a výchovu porostů do 40 let věku – meliorační a zpevňující dřeviny,
- operace PRV 4.3.2 Zalesnění zemědělské půdy – zalesnění ploch nevhodných k zemědělské produkci.

Úhrada nároku podle § 24 lesního zákona na opatření Podpora výsadby melioračních a zpevňujících dřevin je poskytována všem vlastníkům lesů, podpora je poskytována ve výši 5000 Kč na 1 ha lesního vysazeného porostu. Opatření ke zlepšování vlastností lesních půd jsou přiznány podle možností státního rozpočtu v jednotlivých letech podporou přirozené a umělé obnovy sítí MZD. Třetí operace je na podporu zalesnění zemědělské půdy včetně poskytnutí dotace na péči o založený porost po dobu 5 let a dotace za ukončení zemědělské činnosti po dobu 10 let na vymezených plochách vedených v LPIS.

Zlepšování druhové, věkové a prostorové skladby lesů či obnova lesního společenstva v území národního významu (NP, CHKO, NPR, NPP, soustava Natura 2000) formou zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin nad rámec požadavků zákona (v souladu s příslušným dotačním programem) a přeměnou skladby porostu na přirozenou je podporována v rámci OPŽP a dále v rámci národních programů v gesci MŽP (PPK, POPFK).

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Z důvodu ukotvení těchto podpory v legislativě a PRV se počítá s jejich dalším plněním.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V letech 2016–2017 bylo na ošetření 7 763 ha vynaloženo 267 mil. Kč.

V rámci tohoto srovnání se předpokládá i zachování současného rozsahu finančních nákladů i v následujících letech. V případě použití fondů EU v PRV (na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV – nastavení dotační politiky na období 2014–2020). Z této pozice se očekává kontinuální přijímání a proplácení žádostí po uvedené období.

Přehled vývoje indikativního ukazatele Výměra lesních pozemků ve Strategii resortu MZe s výhledem do roku 2030

indikativní ukazatele strategických cílů	jednotka	výchozí stav Strategie (rok 2014)	současný stav k roku 2017	indikativní hodnota 2020
výměra lesních pozemků	ha	2 666 376	2 671 659	2 684 000

Z programů v gesci MŽP byly za období 2014–2018 podpořeny/přijaty k financování akce za cca 250 mil. Kč

4.5 PODPORA PRINCIPŮ ZODPOVĚDNÉHO HOSPODAŘENÍ S VODOU NAPŘÍČ SEKTORY

4.5.1 PODPORA OPATŘENÍ NA SNIŽOVÁNÍ SPOTŘEBY VODY V ENERGETICE A V PRŮMYSLU

Cílem opatření je snížit požadavky na odběry povrchových a podzemních vod v energetice a průmyslu a zvýšit odolnost těchto klíčových hospodářských odvětví vůči suchu a nedostatku vody.

A) Realizované aktivity

Národní program TRIO – prostřednictvím tohoto programu zajišťuje MPO podporu výzkumu a vývoje. Program je zaměřen na inovace, mimo jiné i na vývoj nových čistírenských technologií, které umožní opětovné využití čištěných odpadních vod. Dne 3. září 2018 vyhlásilo MPO v rámci programu TRIO čtvrtou veřejnou soutěž v oblasti výzkumu, vývoje a inovací podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků. Pro rok 2019 je na podporu schválených projektů alokováno cca 442 mil. Kč, na celé období do 31. prosince 2022 je alokována částka cca 1,7 mld. Kč. Podmínky podpory jsou zveřejněny na stránkách MPO <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/podpora-vyzkumu-a-vyvoje>.

Program podpory NEMOVITOSTI – jedná se o program v rámci OP PIK v prioritní ose 2, je zaměřený na zvýšení využitelnosti infrastruktury pro podnikání. Malé a střední podniky mají příležitost v rámci tohoto programu realizovat opatření zaměřená na úsporu vody (recyklaci vody, využití šedých vod¹, apod.). Již 3. výzva byla vyhlášena dne 22. června 2018 s příjmem žádostí od 22. října 2018 do 22. května 2019. Alokace do roku 2022 činí celkem 1,4 mld. Kč.

Program podpory EXPANZE – jedná se o program v rámci OP PIK v prioritní ose 2, na podporu rozvoje podnikání malých a středních firem. V září 2018 reagovalo MPO na potřebu zajistit dostatek vody pro podniky tak, že operativně byly upraveny podmínky podpory s tím, že zvláště podporovanou aktivitou je efektivní využívání vody v průmyslu, resp. optimalizace procesů nakládání s vodou a využití jejího potenciálu, a to formou bezúročných úvěrů až do výše 60 mil. Kč, resp. až do výše 45 % uznatelných nákladů, s dobou splatnosti až 10 let. Finanční příspěvek na úhradu úroků u komerčního úvěru je pak navýšen až na 1,5 milionu korun. Pro tento program je alokováno celkem 2,2 mld. Kč.

Program podpory Inovační vouchery – v rámci prioritní osy 1 OP PIK je připravováno zvýšení míry podpory pro malé a střední podniky až na 85 % z prokázaných způsobilých výdajů, a to od 50 tis. Kč do 2999, 999 tis. Kč. Kritéria přijatelnosti se zakomponovanou problematikou sucha byla projednána na listopadovém Monitorovacím výboru OP PIK.

Program podpory Inovace – v rámci prioritní osy 1 OP PIK je současně připravována úprava výběrových kritérií výzvy, resp. bonifikace procesních inovací za účelem optimalizace spotřeby vody, recyklace vody, využití šedé vody, zabránění ztrát vody apod. Předpoklad projednání kritérií na Monitorovacím výboru OP PIK na jaře 2019 s předpokladem vyhlášení výzvy v květnu 2019. Podpora bude určena pro malé a střední a podniky, vč. velkých podniků pod kódem intervence 065. Počítá se s vyšší dotace až do 40 mil. Kč a mírou podpory 45/35/25 %.

Podmínky podpory v rámci OP PIK jsou pro všechny programy zveřejněny na internetových stránkách MPO www.mpo.cz a Agentury pro podnikání a inovace <https://www.agentura-api.org/programy-podpory>.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

MPO současně připravuje pro budoucí programové období pro podnikatelské subjekty podmínky pro programy s cílem podpořit řešení nedostatku vody a zajistit tak trvalý chod jejich výrobní činnosti. Zvažuje se nadále řada možností, jak efektivně podpořit zejména malé a střední podniky (MSP), ale též velké podniky, a to formou dotací i prostřednictvím finančních nástrojů. Předmětem podpory

¹Šedou vodou nazýváme podle EN 12056 splaškové odpadní vody neobsahující fekálie a moč, které odtékají z umyvadel, van, sprch, dřezů apod. Šedou vodu, zejména z koupelen, je možné po úpravě použít jako vodu provozní (tzv. bílou vodu) pro **splachování záchodů, pisoárů a zalévání zahrad**, čímž vzniká výrazná úspora spotřeby vody a tím i finančních nákladů na stočné.

budou nadále procesy a technologie na úpravu vody a zavedení cirkulace tak, aby se maximální množství použité a vyčištěné vody vracelo zpět do výrobních procesů.

Podpora bude také nadále zaměřena i na řešení šedých vod, které zejména ve velkých podnicích představují značné objemy, které zatěžují čistírny komunálních odpadních vod a po vyčištění jsou tyto vody bez dalšího využití vypouštěny do vodoteče. Podpora bude zaměřena na jiný způsob nakládání s těmito vodami, aby se zajistilo efektivní nakládání s nimi a jejich opětovné využití. Podmínky pro uvedené podpory pro podnikatele zaměřené na řešení nedostatku vody jsou zapracovány do materiálu „Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020“ tak, aby s nimi počítala struktura budoucích operačních programů, resp. OP Konkurenceschopnost.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V současné době probíhá příjem žádostí o podporu v rámci vyhlašovaných programů podpor MPO. Výše prostředků vynaložená na řešení udržitelného hospodaření s vodou v průmyslu a energetice bude známa po vyhodnocení programů MPO.

4.5.2 PODPORA HOSPODAŘENÍ SE SRÁŽKOVÝMI VODAMI

Cílem hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích je především zachování přirozených odtokových podmínek v podobě, v jaké byly před urbanizací, což rovněž přispěje ke snížení spotřeby pitné vody a k ochraně jakosti povrchových vod zatížených přepadem z odlehčovacích komor jednotných kanalizačních systémů během srážkoodtokových událostí a snížení nároků na odběry vody z vodních zdrojů.

A) Realizované aktivity

Snahou posledních let je zdržet a nakládat se srážkovou vodou co nejbližší místa jejího dopadu na povrch. Kromě zasakování začalo být podporováno zachytávání a opětovné využití srážkových vod pro závlahu a v domácnostech (např. pro splachování WC). Pro podporu takových opatření byl v roce 2017 spuštěn dotační titul „Dešťovka“.

Opatření pro zlepšení hospodaření se srážkovou vodou v zastavěném území jsou podporována též z Operačního programu Životní prostředí v rámci aktivity 1.3.2 (Hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu a jejich další využití namísto jejich urychleného odvádění kanalizací do toků) – „tzv. Dešťovka pro obce“. Hlavním cílem zmíněných opatření je odlehčení kanalizační sítě v případě přívalových a dlouhotrvajících dešťů a doplňování zásob podzemní vody.

Jako příklad dobré praxe připravuje Ministerstvo životního prostředí realizaci takovýcho opatření v okolí a budově ministerstva.

Změna koncepčního přístupu je připravována v „Koncepci hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaném prostředí (dále jen Koncepci)“ – termín dokončení je první polovina roku 2019. Koncepci zpracovává pro MŽP Asociace pro vodu ČR.

Zároveň se na MŽP schází menší pracovní skupina, jejímž cílem je připravit náměty, jak z pozice státu efektivně podpořit realizaci modro-zelené infrastruktury ve městech. Mezi diskutované body jednání byla např. aktualizace ČSN 73 6005 či sjednocení postupu státní správy při povolování opětovného využití srážkových a šedých vod v domácnostech i veřejných budovách včetně stanovení povinných hygienických limitů těchto vod.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V rámci dvou dosavadních výzev programu „Dešťovka“ bylo doposud podáno 7400 žádostí za 350 mil. Kč, z toho aktivních je nyní 3600 žádostí s požadavkem podpory 166 mil. Kč a 666 žádostí je již vyplacených s podporou 29 mil. Kč. Aktuálně probíhá příjem žádostí v rámci 2. výzvy s alokací 340 mil. Kč (program byl od 1. 10. 2018 rozšířen na celé území ČR).

V rámci programu „Dešťovka pro obce“ bylo doposud podáno 17 žádostí s podporou 35 mil. Kč.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Alokace Operačního programu Životní prostředí prioritní osy 1 je pro období 2014–2020 7,4 mld. Kč. Po vyčerpání alokace druhého kola programu Dešťovka se předpokládá jeho pokračování. Náklady na zpracování Koncepce hospodaření se srážkovými vodami jsou 350 tis. Kč. Koncepce je financována z rozpočtové kapitoly MŽP. Činnost pracovní skupiny nevyžaduje žádné finanční náklady.

4.5.3 PODPORA OPĚTOVNÉHO VYUŽÍVÁNÍ VYČIŠTĚNÝCH ODPADNÍCH VOD

Cílem opatření je nastavit legislativní podmínky pro opětovné využívání odpadních vod a současně zajistit, aby po čištění neobsahovaly nežádoucí znečištění zejména prioritními látkami (mikropolutanty).

A) Realizované aktivity

MŽP podporuje realizaci systémů umožňujících recyklaci odpadních vod z domácností svým dotačním titulem „Dešťovka“. Na tento nejsložitější systém je k dispozici nejvyšší podpora, a to až 105 tisíc Kč na jednoho žadatele.

Kvůli sjednocení postupů stavebního řízení a nastavení povinných hygienických limitů pro opětovné využívání šedých či odpadních vod ve veřejných budovách i domácnostech při povolování těchto staveb vznikla na MŽP menší pracovní skupina odborníků z výzkumné sféry i praxe. V současné době je vytvářen návrh těchto limitů pro společné jednání s Ministerstvem zdravotnictví a hlavní hygieničkou ČR.

V roce 2019 bude na MŽP probíhat bližší specifikace výzkumných témat, která budou od roku 2020 financována z nového programu aplikovaného výzkum, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostor pro život. Předpokládáme přijetí několika projektů na dané téma.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V oblasti opětovného využívání vyčištěných odpadních vod jsme teprve v počátku. MŽP doposud nedisponovalo vlastními prostředky určenými pro aplikovaný výzkum, díky nově připravenému programu by se měla situace změnit a od roku 2020 by měly být spuštěny projekty související s tématem opětovného využívání odpadních vod. Během roku 2019 by měla pracovní skupina pro udržitelné řešení vody ve městech dokončit svůj návrh limitů a měla by být zahájena jednání s dotčenými orgány.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Na program Prostor pro život s dobou trvání v letech 2020 do roku 2026 je pro podprogram 3 (Dlouhodobé environmentální a klimatické perspektivy) návrh alokace 1 941,2 mil. Kč. Předpokládá se, že na projekty zaměřené na klimatickou změnu má být využito až 50 % z celkové alokace.

Po vyčerpání alokace 2. kola programu Dešťovka (alokace 340 mil. Kč) se předpokládá pokračování tohoto programu.

4.5.4 PODPORA MODERNÍCH TECHNOLOGIÍ ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

Cílem opatření je zajistit vysokou úroveň čištění odpadních vod s uplatněním dostupných technologií, aby jejich vypouštění nekladlo významné nároky na ředění v recipientu a aby jejich vypouštění v období sucha nezhoršovalo jakost vody v povrchových tocích.

A) Co bylo uděláno pro splnění opatření/splnění cílů

Během suché periody má kvalita a množství odpadních vod podstatně výraznější dopad na kvalitu vod v recipientu oproti běžnému stavu. To je klíčový důvod, proč je v metodice pro sestavování plánů pro zvládnání sucha a stavu nedostatku vody uvedeno opatření týkající se dočasné úpravy limitů množství polutantů na vypouštění odpadních vod a vyšší požadavky na kvalitu vyčištěných odpadních vod vypouštěných do recipientu povrchových vod.

MŽP podporuje výstavbu systémů technologicky pokročilých DČOV (kategorie výrobku III dle CE certifikace) vybavených centrálním řídicím systémem obsluhovaným zaškoleným personálem v rámci Národního programu Životní prostředí (dále NPŽP). Pro podporu inovativních a demonstračních projektů v oblasti technologicky pokročilých řešení čištění odpadních vod je k dispozici program Ekoinovací. V rámci výzvy č. 2/2017 byly schváleny 2 projekty na toto téma.

B) Co zbývá udělat pro splnění opatření/splnění cílů

V případě potřeby vyšší účinnosti čištění odpadních vod je potřeba realizovat úpravy technologií za účelem plnění těchto nových požadavků. Použití vyspělých technologií tj. čištění odpadních vod nad rámec stávajících zákonných požadavků (k jejichž splnění dostačuje použití stávajících technologií z cca 80. let minulého století) bude vždy znamenat z pohledu provozovatele zvýšení provozních a investičních nákladů, jež se navíc promítne do zvýšení ceny stočného. K využívání těchto vyspělých typů technologií bez legislativních požadavků na jejich využití bude pravděpodobně docházet pouze v individuálních případech, kdy např. provozovatel stávající nebo plánované ČOV je prostorově omezen, v průběhu kalendářního roku významně kolísá materiálové a hydraulické zatížení ČOV apod. Realizaci modernizace technologie lze očekávat, pokud bude ekonomicky výhodná a podložená legislativou.

C) Jaké náklady se pojí s realizací opatření/splnění cílů

Projekty výstavby systémů technologicky pokročilých DČOV byly schváleny ve výši 104,4 mil. Kč v rámci výzvy č. 11/2016 a 44,6 mil. Kč v rámci výzvy č. 17/2017, pro kterou je alokováno celkem 200 mil. Kč. Výše podpory uznatelných nákladů je až 80%. V rámci programu Ekoinovací byly projekty moderních technologií čištění odpadních vod schváleny ve výši 6,1 mil. Kč. V roce 2019 je plánována výzva s alokací 100 mil. Kč. Max. výše podpory uznatelných nákladů je 75%.

4.5.5 ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

Cílem je představení soustavy nástrojů veřejné správy, které se podílejí na naplňování Koncepce řešením územních dopadů a územních nároků jednotlivých jejích opatření.

A) Realizované aktivity

Koncepce na úseku veřejné správy „územní plánování bez územního řízení“ uložila několik opatření:

- prověřit potřebu úpravy priorit územního plánování stanovených politikou územního rozvoje tak, aby odpovídaly cílům Koncepce (jde zejména o prioritu 25 a 26) – návrhy na prověření úpravy znění republikových priorit územního plánování, mj. reagující na problematiku sucha, jsou součástí připravované Zprávy o uplatňování Politiky územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1, která má být předložena vládě v termínu do 30. dubna 2019; pokud vláda rozhodne o aktualizaci politiky územního rozvoje, bude aktualizace pořízena postupem podle § 35 stavebního zákona,
- aktualizovat územní ochranu ploch pro vodní díla nadmístního významu v politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci podle výsledků plnění opatření „Příprava projektů nových víceúčelových nádrží“ – je pořizován návrh Aktualizace č. 3 Politiky územního rozvoje ČR, který obsahuje podmínky pro územní řešení přípravy výstavby vodního díla Vlachovice, návrh bude předložen vládě v termínu do 30. září 2019,
- vyhodnotit naplňování obsahového požadavku územních studií krajiny navrhnout „opatření v souvislosti s adaptací na změny klimatu (změny velikosti půdních bloků, zadržování vody v krajině, zvyšování koeficientu ekologické stability, změny využití území apod.)“ a výsledky vyhodnocení uplatnit v metodické činnosti – z programu IROP byly podpořeny územní studie krajiny (s kofinancováním z NPŽP), jejichž součástí je vytváření územních podmínek pro zlepšení vodního režimu krajiny. Jsou rozpracovány, případně již zpracovány pro 47 obvodů ORP, územní studie krajiny jsou podkladem pro závazné dokumenty územního plánování; ve 2. pol. roku 2019 se předpokládá provedení celkového vyhodnocení první výzvy územních studií krajiny, dále bude prověřena možnost zobecnění jejich výsledků pro účely metodické činnosti na úseku územního plánování.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Z dalších uložených opatření zbývá:

- metodicky ošetřit způsob promítnutí opatření uložených Konceptí a usnesením vlády č. 620 ze dne 29. července 2015 do územně plánovací činnosti – úkol bude splněn, jakmile se uvolní pracovní kapacita pro jeho plnění (potřebné kapacity jsou v této fázi věnovány na přípravu Rekodifikace stavebního práva), alternativní možností je zadat plnění úkolu externímu zpracovateli,
- promítnout výstupy plnění úkolů Koncepce, zejména vymezení území ohrožených suchem, do prováděcího právního předpisu, který stanoví obsah územně analytických podkladů – plnění úkolu je vázáno na vymezení území ohrožených suchem, práce na vymezení těchto území probíhají,
- na základě podkladů MZe a MŽP navrhnout principy regulace využití území ohrožených suchem v územně plánovací dokumentaci – plnění úkolu je vázáno na splnění ostatních úkolů týkajících se vymezení území ohrožených suchem a na zpracování příslušných podkladů, tyto práce zatím probíhají.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady na realizaci opatření jsou neoddělitelné od standardních nákladů na pořízení aktualizace politiky územního rozvoje, které zahrnují náklady na její zpracování, projednání a zveřejnění a která je pořizována rovněž z dalších důvodů. V případě externího zadání zpracování plnění úkolů půjde o veřejné zakázky malého rozsahu.

4.6 IMPLEMENTACE OPATŘENÍ K OMEZOVÁNÍ NÁSLEDKŮ SUCHA A NEDOSTATKU VODY

4.6.1 NÁVRH NOVÉ HLAVY ZÁKONA O VODÁCH ZAMĚŘENÉ NA ZVLÁDÁNÍ SUCHA

Cílem je především doplnit stávající text vodního zákona o kapitolu (hlavu) věnovanou ochraně před nedostatkem vody a také upřesnit některá znění článků zákona pro zjednodušené a jednoznačné využívání v praxi vodoprávních úřadů a dalších uživatelů.

A) Realizované aktivity

Byl zpracován návrh novely vodního zákona, který mimo jiné obsahuje novou hlavu „Zvládání sucha a stavu nedostatku vody“. Návrh novely prošel meziresortním připomínkovým řízením (MPŘ), které skončilo 29. listopadu 2018. V současné době probíhá vypořádání uplatněných připomínek.

Cílem předloženého návrhu je nastavení operativního řízení v období sucha a stavu nedostatku vody v reakci na přizpůsobování se změně klimatu a na opakující se hydrologické extrémy. Tato úprava dosud v právním řádu České republiky není dostatečně ošetřena a není tak možné s mimořádnou situací efektivně bojovat.

K zajištění uvedeného cíle návrh zákona nově:

- definuje pojmy sucho a stav nedostatku vody,
- stanovuje povinnost zpracování plánů pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody, jeho obsah a projednání,
- stanovuje hierarchii priorit způsobů užití vody pro účely sestavení plánu pro sucho,
- ustanovuje orgány pro sucho a jejich složení,
- stanovuje předpovědní službu pro sucho,
- ustanovuje vyhlášení mimořádného stavu (stav nedostatku vody) a kompetence při něm,
- v návaznosti na uvedené změny se upravují také přestupky.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Po vypořádání MPŘ bude návrh novely vodního zákona předložen na jednání vlády ČR a následně bude po předložení do PS PČR projednáván standardním postupem.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

K realizaci opatření se nevztahují žádné náklady, veškeré náklady na přípravné práce pokrývají pracovníci MZe a spolupracujícího MŽP.

4.6.2 ÚPRAVA ORGANIZACE STÁTNÍ SPRÁVY V SOUVISLOSTI SE ZVLÁDÁNÍM SUCHA

Cílem je vytvořit rámec pro činnosti veřejné správy pro období nedostatku vody obdobně, jako je to pro aktivity v případě prevence povodní.

A) Realizované aktivity

Byl zpracován návrh novely vodního zákona, který mimo jiné obsahuje novou hlavu „Zvládání sucha a stavu nedostatku vody“. Návrh novely prošel meziresortním připomínkovým řízením (MPŘ), které skončilo 29. listopadu 2018. V současné době probíhá vypořádání uplatněných připomínek.

Následující informace vycházejí z návrhu novely před vypořádáním MPŘ. Výsledná organizace nelze předjímat.

Návrh novely zákona předpokládá ustavení nového orgánu – komise pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody. Komise je kolegiálním orgánem (§ 134 správního řádu) se zastoupením osob z různých odvětví, zajistí tak odbornější rozhodnutí vzhledem k možným citlivým dopadům zvoleného opatření při stavu nedostatku vody.

Komise se zřídí na ústřední úrovni a úrovni krajů (dle stavu projednání novely zákona o vodách z března 2019).

Komise pro sucho musí neprodleně informovat nadřízený správní orgán o svém svolání, prakticky tak musí komise pro sucho ORP informovat vodoprávní úřad kraje, komise pro sucho kraje informovat Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí. Komise pro sucho informuje nadřízený správní orgán také o jednotlivých vydaných opatřeních při stavu nedostatku vody.

Komise musí být zřízeny ve lhůtě stanovené zákonem. Poté jsou vždy jen svolány v případě, že hrozí nutnost vyhlásit stav nedostatku vody podle postupu uvedeného v § 87 předkládaného návrhu.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Po vypořádání MPŘ bude návrh novely vodního zákona předložen na jednání vlády ČR. Vládní návrh zákona bude následně předložen k projednání v Parlamentu ČR. Po přijetí novely a nabytí její účinnosti budou probíhat školení vodoprávních úřadů krajů a obcí s rozšířenou působností. ČHMÚ poskytne přístup a využití SW HAMR, který umožní vícetýdenní předpověď vývoje a výskytu sucha.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

K realizaci opatření se nevztahují žádné náklady, veškeré činnosti zajišťují pracovníci MZe a MŽP.

4.6.3 PŘENASTAVENÍ POSTUPŮ PRO STANOVENÍ MINIMÁLNÍCH ZŮSTATKOVÝCH PRŮTOKŮ

Cílem je nařízením vlády sjednotit a závazně vymezit způsob a kritéria stanovení minimálního zůstatkového průtoku, respektující dosažení cílů ochrany vod podle § 23a vodního zákona, požadavky vyplývající z plánů povodí podle § 24 vodního zákona a místní podmínky.

A) Realizované aktivity

Minimální zůstatkové průtoky jsou jedním z významných nástrojů na ochranu množství povrchových vod, který je zakotven ve vodním zákoně. V současné době je vodoprávními úřady jako podklad pro stanovení minimálního zůstatkového průtoku v povolení k nakládání s vodami využíván metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí ke stanovení hodnot minimálních zůstatkových průtoků ve vodních tocích z roku 1998. Závaznost a jeho aplikace pro činnost vodoprávních úřadů z hlediska ochrany vod je nevyhovující. Proto se dokončuje návrh nového prováděcího předpisu, nařízení vlády o způsobu a kritériích stanovení minimálního zůstatkového průtoku ve vodních tocích (dále Nařízení vlády). V souladu s platným zněním vodního zákona je při stanovení MZP nutno zohlednit dopad na biologické složky a dosažení dobrého stavu vodních útvarů podle Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (dále „Rámcová směrnice o vodách“) a cíle ochrany vod podle § 23a vodního zákona. Smyslem je zachovat ekologickou funkci toku, ale rovněž umožnit další obecné nakládání s povrchovými vodami. Nařízení vlády využívá výsledky pilotních studií v ČR, na jejichž základě byla kritéria nastavena tak, aby se hodnoty MZP pohybovaly v rozmezí Q_{355d} a Q_{330d} , což zajišťuje přežití a možnost reprodukce vodních společenstev.

Oproti stávajícímu metodickému pokynu odboru ochrany vod MŽP z roku 1998 se předpokládají v návrhu Nařízení vlády změny hodnot MZP

- pro hlavní sezónu:
 - oblast 1 – snížení v průměru o 15 %,
 - oblast 2 – zvýšení v průměru o 17 %,
 - oblast 3 – zvýšení v průměru o 8 %,
 - oblast 4 – zvýšení v průměru o 17 %,
- pro jarní sezóny:
 - zvýšení u všech čtyř oblastí o 18–25 %.

Nařízení vlády prošlo již meziresortním připomínkovým řízením a konferenčním projednáním připomínek.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Po dokončení prověření úkolů vzešlých z konferenčního projednání připomínek bude podle rozsahu změn realizováno písemné vypořádání připomínek, eventuálně nové meziresortní připomínkové řízení. Termín pro předložení návrhu do vlády (LRV) se v současné době předpokládá prosinec 2018, předpokládaná platnost nařízení vlády je březen 2019.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Příprava nařízení vlády bude řešena v rámci režie rozpočtové kapitoly MŽP.

4.6.4 PŘÍPRAVA TZV. PROTIEROZNÍ VYHLÁŠKY

Cílem opatření je výrazně zvýšit legislativní ochranu zemědělského půdního fondu před následky eroze a přispět tak ke zlepšení retenčních schopností půdy a zpomalení povrchového odtoku vody z plochy povodí.

A) Realizované aktivity

Od účinnosti novely zákona č. 334/1992 Sb. (od 1. dubna 2015), o ochraně zemědělského půdního fondu, probíhá kontinuální příprava protierozní vyhlášky, jejímž cílem je omezit ohrožení zemědělské půdy erozí a tím předcházet negativním následkům eroze na zemědělské půdě. Návrh protierozní vyhlášky již prošel mezirezortním připomínkovým řízením, ale nadále probíhá spolupráce mezi Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství za účelem definování finálního znění protierozní vyhlášky.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Podstatou dosavadního stavu je snaha o nalezení kompromisního znění předmětné vyhlášky, jež bude splňovat nároky kladené v ust. § 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a zároveň bude komplementární k dotačním podmínkám resortu Ministerstva zemědělství v oblasti protierozní ochrany.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V souvislosti s plněním tohoto úkolu byly z rozpočtové kapitoly MŽP uhrazeny náklady za konzultační služby ve výši 191 000 Kč.

4.6.5 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA PRO ZLEPŠENÍ MOŽNOSTÍ VYUŽITÍ STÁTNÍCH H MOTNÝCH REZERV PRO ŘEŠENÍ NÁSLEDKŮ SUCHA MIMO KRIZOVÉ STAVY

Cílem opatření je umožnit Správě státních hmotných rezerv při vyhlášení stavu nedostatku vody poskytnout státní hmotné rezervy za podmínek odlišných od podmínek stanovených zákonem č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

A) Realizované aktivity

Byla zpracována a předložena ke schválení nepřímá novelizace zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv cestou novelizace zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů takto:

Změna zákona o působnosti Správy státních hmotných rezerv

Čl. V

V zákoně č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění zákona č. 272/1996 Sb., zákona č. 189/1999 Sb., zákona č. 241/2000 Sb., zákona č. 256/2000 Sb., zákona č. 419/2004 Sb., zákona č. 174/2007 Sb., zákona č. 151/2010 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 51/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb. a zákona č. 302/2017 Sb., se za § 4c vkládá nový § 4d, který včetně poznámky pod čarou č. 8 zní:

„§ 4d

Správa může v souvislosti s vyhlášením stavu nedostatku vody⁸⁾ poskytnout pro potřeby správního úřadu, orgánu územní samosprávy nebo záchranných sborů, v nezbytném rozsahu pohotovostní zásoby formou jejich bezúplatného použití. Správa tak může učinit pouze na základě žádosti Ministerstva zemědělství. Ustanovení § 14 odst. 7, § 19 odst. 1, § 19b a 19c zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích se nepoužijí. Poskytnuté pohotovostní zásoby je příjemce povinen vrátit Správě do 60 dnů od jejich poskytnutí. Po této lhůtě je příjemce oprávněn užívat poskytnuté pohotovostní zásoby pouze na základě smlouvy uzavřené se Správou. Návrh smlouvy zpracuje Správa na základě žádosti předložené příjemcem. Pokud příjemce žádost v uvedené lhůtě nepředloží, je užívání pohotovostních zásob neoprávněným použitím majetku, k němuž má Správa příslušnost hospodařit. V případě nevrácení poskytnutých pohotovostních zásob se postupuje podle právních předpisů upravujících hospodaření s majetkem státu.

⁸⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Uvedená změna zabezpečí flexibilnější reakci na vyhlášení stavu nedostatku vody a umožní poskytování pohotovostních zásob v co nejkratším zpoždění do postižených míst.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

V souvislosti s novelizací zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů dokončit novelizaci zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady nebyly vyčísleny.

4.6.6 FINANCOVÁNÍ VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

Cílem je připravit podmínky pro zavedení nového systému financování vodního hospodářství v oblasti správy a využívání vodních zdrojů.

A) Realizované aktivity

Ministerstvo životního prostředí připravilo zákon č. 113/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který měl zavést změnu v poplatcích a celkově ve financování vodního hospodářství.

V souladu s principem „znečišťovatel (uživatel) platí“ návrh novely vodního zákona počítal se zavedením poplatku za využívání energetického potenciálu povrchové vody a zpoplatnění odběrů povrchové vody pro účely zatápění umělých prohlubní terénu. Dále mělo dojít ke zvýšení poplatku za odebrané množství podzemních vod a poplatku za vypouštění odpadních vod do vod povrchových.

Na změně poplatků ve vodním hospodářství se nepodařilo nalézt politickou shodu, a proto byl návrh z novely vodního zákona vypuštěn a ve schváleném znění se neobjevil.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Další kroky závisejí na politické vůli ke změně poplatků ve vodním hospodářství. Byla rovněž rozpracována analýza financování vodního hospodářství, z níž po dokončení bude možné vycházet při komplexním návrhu financování péče o vodní zdroje. S ohledem na nezbytnou politickou shodu zatím není záměr změny předkládán, nicméně v nejbližších letech k revizi a změně financování bude muset dojít.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady nelze odhadnout s ohledem na dosud nejasný výhled uplatnění změn ve financování vodního hospodářství.

4.6.7 FINANCOVÁNÍ OPATŘENÍ NAVRŽENÝCH KONCEPCÍ

Cílem opatření je zajistit průběžné financování dotačních programů na realizaci aktivit a staveb k omezení následků sucha a nedostatku vody.

A) Realizované aktivity

Usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016 byl schválen soubor dotačních programů připravený Ministerstvem zemědělství (dále „MZe“) jako nezbytná reakce na opakovaný výskyt sucha na našem území v letech 2014 a 2015.

Celkem bylo na MZe zahájeno a probíhá financování z národních finančních zdrojů sedmi programů registrovaných v systému programového financování, dále pět podpor z titulů MZe a šest souborů komplexních opatření financovaných z fondů EU v Programu rozvoje venkova a Operačním programu rybnářství. Ze státního rozpočtu byly v letech 2015–2018 vydány prostředky ve výši cca 7,5 mld. Kč a z fondů EU ve výši cca 21,6 mld. Kč. Celkem tedy bylo zatím na opatření k omezení následků sucha investováno cca 29 mld. Kč a zahájené programy dále pokračují, několik dosud nezahájených bude otevřeno v případě dostatečných finančních zdrojů ze státního rozpočtu.

Podrobné informace o průběhu financování všech existujících programů a podpor poskytovaných Ministerstvem zemědělství na omezení následků sucha a nedostatku vody obsahuje materiál „Informace o průběhu naplňování programů k omezení následků sucha a nedostatku vody v České republice v gesci Ministerstva zemědělství“, předložený vládě v prosinci 2018, který obsahuje následující tabulku s uvedením poskytnutých finančních podpor.

Ministerstvo životního prostředí dlouhodobě podporuje realizaci opatření, která pomáhají zmírňovat negativní následky sucha a nedostatku vody a to jak z národních programů, tak z evropského Operačního programu Životní prostředí – podrobný přehled dotačních titulů, jejich alokací včetně max. výše podpory prezentuje tabulka na str. 47.

Ministerstvo průmyslu a obchodu podporuje realizaci opatření na snížení dopadů sucha v rámci Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020. Podporovanými aktivitami jsou např. efektivní využívání vody v průmyslu, optimalizace procesů nakládání s vodou a zabránění ztrát vody v rámci programů Inovace, Expanze a Inovační vouchery. Dále je předmětem podpory realizace opatření zaměřených na akumulaci vody, např. stavbu retenčních nádrží, v rámci programu Nemovitosti.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Kromě pokračování zahájených programů a podpor je MZe připraveno při zajištění dostatečných finančních prostředků otevřít další dosud nezahájené programy. Velmi podstatné je, aby byly zajištěny finanční zdroje pro realizaci opatření k omezení následků sucha v probíhajících zahájených programech.

Celkový poskytnutý objem financí v dotačních programech a podporách Ministerstva zemědělství v letech 2016–2017 (v několika případech zahrnut i rok 2018 do srpna) pro omezení následků sucha a nedostatku vody

druh dotační podpory	objem finančních prostředků (mil. Kč)
programy (vedené v systému programového financování)	2 938,1
dotační podpory z kapitoly MZe (mimo programové financování)	4 499,1
podpory poskytnuté z národních zdrojů	7 437,2
PRV – zemědělské podpory	20 732,5
PRV – podpory do lesů	110,7
PRV – pozemkové úpravy	727,0
Operační program rybnářství	29,3
podpory financované z EU	21 599,5
celkem	29 036,7

Ministerstvo životního prostředí předpokládá pokračování poskytování podpory na realizaci opatření v rámci uvedených programů. V současné době se také vyjednává nové programové období Operačního programu Životní prostředí 2021–2027 a programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny.

Vyhlašované programy podpory Ministerstva průmyslu a obchodu zaměřené na snížení dopadů sucha a efektivní využívání vody v průmyslu budou pokračovat i v příštích letech. Prevence dopadů sucha a změny klimatu bude zohledněna v následujícím programovém období v rámci Operačního programu Konkurenceschopnost a připravovaného národního programu TREND.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Za nejzávažnější priority je třeba považovat zajištění výstavby dalších vodních nádrží v regionech nejvíce postižených nedostatkem vody a rovněž podpory pro rozvoj vodárenské infrastruktury k zabezpečení dostatku pitné vody pro obyvatelstvo. K prioritám bezesporu patří také rozvoj závlahových zařízení a soustav, včetně pořízování jednoúčelových nádrží pro vodu určenou k závlahám. Předpokládané finanční zdroje v uvedeném usnesení vlády předpokládají dotace v úrovni cca 14,4 mld. Kč do roku 2021.

Na opatření proti suchu je v rámci OPŽP a národních programu alokováno do roku 2020 celkem přes 14 mld. korun (viz tabulka). Schválených je zatím už přes 9000 konkrétních projektů za 7,6 mld. korun, z nichž již bylo realizováno nebo je v realizaci cca 5300 projektů za 2,4 mld. korun.

Přehled dotačních titulů financující opatření na zmírnění negativních dopadů sucha v gesci Ministerstva životního prostředí pro období 2014–2020

druh dotační podpory	objem fin. prostředků (mld. Kč)
Národní program Životní prostředí (SFŽP)	2,2
dotační podpory z kapitoly MŽP	0,3
podpory poskytnuté z národních zdrojů	2,5
zajištění dodávky vody v odpovídající jakosti a množství	3,0
zajištění povodňové ochrany intravilánu a hosp. se srážkovými vodami	5,0
posílení přirozené funkce krajiny	3,9
zlepšení kvality prostředí v sídlech	1,8
podpory financované z EU	13,7
celkem	16,2

4.6.8 OSVĚTA A VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI K ZODPOVĚDNÉMU HOSPODAŘENÍ S VODOU

Cílem opatření je zvýšit povědomí obyvatel o zásadním významu vody jako klíčové složky životního prostředí nejenom pro jejich životní standard, ale také pro udržitelnost národního hospodářství (zejména energetiky a zemědělství) i stav a funkci české krajiny. Z tohoto důvodu jsou zapotřebí příprava a zahájení programů osvěty pro všechny věkové kategorie, zejména s využitím moderních přístupů přenosu informací.

A) Realizované aktivity

Pro plnění opatření je dle Konceptce plánováno využít aktuálních revizí Rámcových vzdělávacích programů (RVP) škol k širšímu začlenění problematiky klimatických změn do výuky. MŽP sleduje proces revizí, které dosud probíhají jen pro střední odborné školy. Revize RVP pro MŠ, ZŠ a gymnázia se plánují na roky 2019 a 2020. Dle aktuálních informací z MŠMT a NÚV (odborný garant pro revize) bude docházet spíše k redukci a zjednodušování současných RVP a není jisté, zda se začlenění nových témat podaří.

V oblasti EVVO hrají důležitou roli neziskové organizace a zejména pak střediska ekologické výchovy, které nabízejí výukové programy školám, ale realizují osvětu i pro různé další cílové skupiny. Tato činnost je ze strany MŽP systémově podporována z několika zdrojů. Zaprvé každoročním grantovým schématem na podporu NNO, kde je ročně podpořena i řada projektů řešících osvětu ke klimatickým změnám. Druhým finančním zdrojem je pak Národní program Životní prostředí – aktuálně je to výzva č. 4/2018 na Pilíře EVVO pro podporu víceletých projektů a nedávná výzva 5/2018 – tzv. Národní síť EVVO na podporu denních i pobytových programů pro školy. Díky této podpoře mohou střediska ekologické výchovy zapojené do sítě Pavučina nabízet školám okolo 60 různých výukových programů na adaptaci, sucho a hospodaření s vodou. Dále bylo v letech 2017–2018 realizováno 6 velkých nadregionálních vzdělávacích projektů. Přehled a anotace podpořených projektů jsou dostupné na webu www.suchovkrajine.cz.

V současné době je na MŽP připravován e-learningový program (tzv. ekologické minimum) určený pro státní správu. Část kurzu je věnována právě tématu vody, sucha a povodní. Spuštění programu se plánuje na rok 2019–2020.

Zmíněné dotační tituly „Dešťovka pro obce“ i „Dešťovka pro domácnosti“, popsané v kapitole „Podpora hospodaření se srážkovými vodami“, mají kromě snížení spotřeby pitné vody vést k zodpovědnému hospodaření s vodou. V rámci uznatelných nákladů aktivity 1.3.2 mohou být i doprovodné prvky podporující environmentální výchovu – jsou to např. perlátory, průtokoměry, spořiče splachování. Děti pak mohou přímo vidět, o kolik ve škole klesla spotřeba vody po zavedení úsporných technologií.

V rámci projektu Počítáme s vodou je zajišťována osvěta, publicita a odborné poradenství k přírodě blízkému hospodaření s dešťovou vodou v krajině a zastavěných oblastech. Zároveň jsou pořádány odborné exkurze, konference a semináře, publikovány odborné materiály a provozovány internetové aplikace (např. on-line průvodce rozhodováním při navrhování a schvalování staveb „Odvodnění staveb dle principů hospodaření s dešťovými vodami“, mapa přírodě blízkých příkladů hospodaření s dešťovou vodou).

Za resort MZe opatření odpovídá záměrům ve Strategii resortu MZe s výhledem do roku 2030, a proto je většina opatření zahrnuta v Plánech publikační a informační činnosti Ministerstva zemědělství, které se každoročně sestavují s ohledem na možnosti finančních zdrojů. Jedná se zejména o následující aktivity:

- Každoroční podpora vodohospodářské konference ke Světovému dni vody, zaměřené na odbornou veřejnost a slouží k předávání aktualit a trendů ve vodním hospodářství mezi vodohospodáři. Krom toho je připravena soutěž pro děti a je připravena publikace „Voda v ČR v obrazech“ určená pro malé čtenáře, mládež i širokou laickou veřejnost. Publikace poslouží k jednoduché prezentaci vodního hospodářství zábavnou a zároveň poučnou formou.

- Pravidelné zveřejňování odborných sdělení v časopisech Vodní hospodářství a SOVAK (např. v roce 2018 byly zveřejněny články na témata boj se suchem, benchmarking, připravované nádrže a Magdeburský seminář).
- Národní zemědělské muzeum připravilo ve spolupráci s MZe a za podpory ÚZEI v průběhu roku 2018 populární publikaci VODA pro děti a laickou veřejnost. Jedná se o obrázkovou statistiku o vodě a jejím významu pro život. Publikace je ve fázi konečných korektur.
- Každoročně vycházejí publikace Zpráva o stavu vodního hospodářství ČR 2017 (ve spolupráci s MŽP) a Vodovody a kanalizace 2017, určené jak pro odborníky tak pro zájemce z široké veřejnosti a školy.
- K osvětě patří projekt Rozvoj ISVS–VODA (společný meziresortní portál pro zákonné evidence v gesci MZe a MŽP). Cílem projektu je zmodernizovat a zkvalitnit vodohospodářský informační portál <https://voda.gov.cz/portal/cz>. Portál bude nosným zdrojem garantovaných vodohospodářských informací pro odborné subjekty i širokou veřejnost. V roce 2018 pokračovaly práce na tomto projektu.
- Každoročně probíhají pravidelné porady spojené s odborným školením jak krajských vodoprávních úřadů, tak vodoprávních úřadů pověřených obcí (s rozšířenou působností). Tyto aktivity zvyšují úroveň vzdělávání pracovníků státní a veřejné správy.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

MŽP bude pokračovat ve snaze začlenit témata změny klimatu a zodpovědného hospodaření s vodou do RVP. V dotačních výzvách MŽP i SFŽP se budou i nadále bodově prioritizovat projekty zaměřené na problematiku adaptací (zejména ve smyslu přizpůsobení se a zmírnění dopadů sucha) a mitigací. Zvažováno je vyhlášení soutěže pro školy, které se projektově věnují tématu adaptace, a vhodné výukové programy popularizovat. Dále je zvažován pilotní projekt na vyškolení poradců v oblasti efektivního hospodaření s vodou. Projekt by cílil k vyškolení 5–10 poradců či poradních míst, které by nabízeli jednak dálkové poradenství, ale i poradenství v terénu (na místě, v obcích, ve sdružení obcí apod.). Pomoc je hlavně cílena na starosty, kteří by chtěli pomoci vyřešit své problémy v obci a krajině. Variantně lze osvětu obcí řešit formou účelových seminářů po krajích ve spolupráci s krajskými úřady za finanční podpory TA nebo SFŽP.

Za resort MZe akce probíhají průběžně, každoročně a budou nadále pokračovat. Jejich financování je každoročně upřesněno v rozpočtové kapitole Ministerstva zemědělství.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

V období 2017 až 2018 bylo alokováno pro osvětové a vzdělávací projekty k tématu cca 16 mil. Kč (10 mil. v rámci výzvy NPŽP na Pilíře EVVO, 3 mil. Kč v rámci výzvy NPŽP na Národní síť EVVO a odhadem 3 mil. Kč v rámci výzev grantového schématu MŽP na podporu projektů NNO). V letech 2019 až 2020 se předpokládá mírně rostoucí alokace (danou pokračující prioritizací projektů s daným tématem ve výzvách).

Financování opatření na podporu osvěty je každoročně upřesněno v rozpočtové kapitole Ministerstva zemědělství, na základě plánu propagace, rozmezí se pohybuje v milionech Kč ročně.

5 DALŠÍ OPATŘENÍ DOPORUČENÁ KOMISÍ DOTČENÝM RESORTŮM K REALIZACI

5.1 OPATŘENÍ NA DROBNÝCH VODNÍCH TOCÍCH A MALÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍCH

Cílem opatření je jednak zlepšit stav drobných vodních toků úpravami koryt a jejich trasování a zejména zvýšit objem vody v krajině obnovou a výstavbou malých vodních nádrží.

A) Realizované aktivity

Drobné vodní toky (dále „DVT“) představují značnou část celkové délky všech toků na území ČR. Z celkové délky cca 99,2 tis. km všech vodních toků v ČR připadá na DVT cca 82,8 tis. km. V minulosti nedocházelo k řádné údržbě, opravám a investicím nutným k udržení dobrého technického a funkčního stavu. Obdobná je také situace u malých vodních nádrží (dále „MVN“), které jsou mnohdy v havarijním stavu.

Dotiční program 129 290 „Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích“, který je součástí souboru opatření k omezování následků sucha a nedostatku vody v ČR schválených usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016, byl otevřen v roce 2016. Je určen jak pro státní podniky Povodí na opravy a rekonstrukce drobných vodních toků především v intravilánech obcí, tak pro obce na rekonstrukce a odbahnění rybníků, případně jejich novou výstavbu. Poskytovaná podpora má za cíl zlepšit infrastrukturu vodohospodářských staveb, podpořit zadržení vody v krajině prostřednictvím rybníků a malých vodních nádrží. Jedná se o zvýšení objemu vody v korytě odstraněním nánosů a sedimentů a o obnovu poškozených jezů a prahů ke zvýšení drsnosti koryta a zpomalení odtoku vody. Program rovněž obsahuje podporu na rekonstrukce existujících nádrží a umožňuje také výstavbu nových malých nádrží. Takto zadržená voda následně zlepšuje vodní management krajiny, zlepšuje stav podzemní vody, zlepšuje mikroklima nebo může být využívána jako zdroj užitkové vody např. k závlahám, hašení požárů apod.

Program obsahuje 2 podprogramy:

- podprogram 129 292 „Podpora opatření na drobných vodních tocích, rybnících a malých vodních nádržích“ – příjemcem dotace jsou s. p. Povodí a Lesy ČR,
- podprogram 129 293 „Podpora opatření na rybnících a malých vodních nádržích ve vlastnictví obcí“ – příjemci dotací jsou obce a svazky obcí.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Pokračovat v naplňování programu poskytováním podpor v obou podprogramech a řídit se vydanými platnými pravidly programu 129 290 zveřejněnými na internetových stránkách MZe:

<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/dotace-ve-vh/drobne-vodni-toky-a-male-vodni-nadrze>.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Údaje o administraci programu „Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích (129 290) v letech 2016–2018

podprogram	129 292	129 293
počet přijatých žádostí (ks)	581	493
výše nákladů (mil. Kč)	2 000	853
poskytnutá rozhodnutí o udělení dotace (mil. Kč)	650	472

Program 129 290 předpokládá do konce roku 2020 finanční prostředky ve výši 1,6 mld. Kč (dotace) a 0,4 mld. Kč vlastních zdrojů investorů.

5.2 VYUŽITÍ DŮLNÍCH VOD

Cílem opatření je zajistit informovanost veřejnosti z jednoho centrálního, přehledného, průběžně aktualizovaného zdroje, který bude snadno komunikovatelný.

A) Realizované aktivity

V souvislosti s řešením aktuální problematiky negativních dopadů sucha se stává aktuální otázkou využití vod v zatopených starých důlních dílech, což souvisí se zahlazováním následků předchozí hornické činnosti. V této souvislosti je možné konstatovat, že obdobný trend byl ověřen i v dalších státech, kde útlum především uhelného hornictví již proběhl. Jako příklad lze použít praktické zkušenosti z Německa, kde je problematice využití důlních a povrchových vod věnována pozornost již několik let.

Každé dobývání ložisek nerostných surovin je vždy spojeno s odvodňováním činných důlních děl ať pasivním (odvodňovací štoly, vrty apod., s volným přetokem vod do vodního toku) nebo aktivním čerpáním vod na povrch a jejich vypouštěním do vodního toku. V každém případě se jedná o řízené odvodňování tak, aby nedošlo k překročení společensky únosného rizika zatížení vodního toku či hydrosféry životního prostředí dané lokality. Je nutné sledovat stanovený limit kvality vody ve vodním toku, do kterého je vypouštěna důlní voda. Aby se v budoucnu z opuštěných dolů mohla získávat voda, musí se na tuto skutečnost pamatovat již před ukončením těžby, v rovině sanačních a likvidačních prací s navazující rekultivací, např. v souvislosti s ukončováním těžby v OKD, a.s.

Pro posouzení možností využití vod akumulovaných ve starých důlních dílech je nutno vycházet ze současného stavu vlastního důlního prostředí. Rovněž je nutné přihlížet ke stavu hydrosféry těžbou postižené části povodí řek. V neposlední řadě je nutné brát v úvahu ekonomické a investiční možnosti regionu i potřeby obyvatel. Problematika důlních a povrchových vod v oblastech s předchozí hornickou činností vytváří pro následující období velmi významný potenciál pro jejich budoucí využití ať již v oblasti jejich úpravy na pitnou vodu, nebo také v oblasti využití při průmyslové a zemědělské výrobě.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Do 30. června 2019 budou zpracovány komplexní a podrobné studie, které se budou zabývat vymezením lokalit důlních prostor s uvedením míst, ze kterých jsou v současné době důlní vody čerpány na povrch, množstvím čerpaných důlních vod včetně základních chemických parametrů, možností jejich využívání včetně orientačního časového rámce a v neposlední řadě orientačními investičními a provozními náklady na technologii úpravy čerpaných důlních vod pro jejich další využití.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady na realizaci opatření k využití důlních vod budou součástí připravovaných studií, které mají být zpracovány v termínu do 30. června 2019.

5.3 NÁVRH ZÁKONA O MARKETINGOVÉM FONDU NA PODPORU DIVERZIFIKACE PĚSTOVANÝCH PLODIN

Cílem opatření je dosažení změny stávající nevhodné struktury zemědělské výroby a zabezpečení odbytu produkce na tuzemském trhu.

A) Realizované aktivity

Česká republika je jedinou zemí EU, která nemá zřízen zákon o fondech určených k propagaci zemědělských a potravinářských výrobků. Proto došlo ke snížení počtu pěstovaných plodin, vyjma jediné komodity, kterou je réva vinná. Pro révu vinnou byl v březnu 2002 přijat zákon o vinařském fondu. Tento fond, využívající finanční prostředky ze státního rozpočtu v poměru 1:1, zásadně přispěl k rozvoji, konkurenceschopnosti a rozvoji vinohradnictví a vinařství v ČR. Níže jsou uvedeny příklady financování marketingového fondu ve vybraných zemích:

Polsko – marketingový fond existuje od roku 2009; fondy pro jednotlivé komodity, financované na základě skutečných prodejů; formát se blíží vinařskému fondu; 75 % financování zaměřeno na domácí trh, zbytek na vývoz; v hojné míře se využívá prostředků z Evropské unie, které jsou však vždycky kofinancovány penězi vybranými samotnými farmáři.

Německo – podobný formát jako v případě Polska, fondy na jednotlivé komodity, přispívá federální vláda, spolkové vlády a zemědělci; příspěvek do fondu 0,4 % z hodnoty výrobku; CMA (Centrale Marketing-Gesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft); CMA uděluje značky kvality CMA (Das Bestes von Deutschen Bauern); v čele představenstvo složené z producentů, zpracovatelů, velkoobchodu a maloobchodu; větší zaměření na vývoz potravin.

Rakousko – propagaci domácích potravin zajišťuje veřejně prospěšná společnost AMA (Agrarmarkt Austria Marketing); některé činnosti AMA totožné s činnostmi SZIF v ČR; společnost garantuje tzv. značky kvality; společnost je dotována prostředky z veřejných rozpočtů a částečně prostředky z prodeje komodit, které vybírá rakouská agrární komora; v Rakousku je členství v komoře povinné.

Maďarsko – AMC (Agricultural Marketing Centre); účastní se různých výstav, propagace zemědělství; hodně spojeno s cestovním ruchem a turismem, propagace regionálních potravin; hrazeno z veřejných prostředků.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Nutností je přijetí zákona marketingového fondu na podporu diversifikace zemědělské výroby a zajištění odbytu produkce na vnitřním trhu, který upravuje vytváření, úkoly, zásady financování, organizaci a fungování fondů určených k propagaci zemědělských a potravinářských výrobků. Níže uvedené propagační fondy se zakládají za účelem podpory změny zemědělské výroby, zemědělského marketingu, růstu spotřeby na tuzemském trhu a propagace zemědělských a potravinářských výrobků:

- fond pro propagaci mléka a mléčných výrobků, fond pro propagaci vepřového masa a masných výrobků, fond pro propagaci hovězího masa a masných výrobků, fond pro propagaci drůbežního masa a vajec a výrobků z nich, fond pro propagaci rybího masa a výrobků z nich, fond pro propagaci obilí a obilných výrobků, fond pro propagaci ovoce, zeleniny, brambor a výrobků z nich, fond pro propagaci chmele a výrobků z něj, fond pro propagaci máku modrého, fond pro propagaci květin a okrasných rostlin, fond pro propagaci dřeva a dřevní hmoty

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Náklady spojené s realizací opatření pro tvorbu státního rozpočtu na rok 2020, příp. i střednědobý výhled závisí na stanovení výše příspěvku z hodnoty produkce komodit a z hodnoty výrobků vyprodukované v daném hospodářském roce. Odhad ročního příspěvku státu do rozpočtu marketingového fondu pro 11 komodit činí 1–2 miliardy.

6 STAV PLNĚNÍ OPATŘENÍ Z KONCEPCE NA OCHRANU PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY KE KONCI ROKU 2018 – TABULKA

Plnění opatření "Koncepce na ochranu před následky sucha pro území České republiky"		
název opatření (úkol)	odpovědný resort, organizace	hlavní dosažený výsledek při naplňování opatření
Opatření pro vytvoření informační platformy o suchu a nedostatku vody		
Revize a doplnění stávající monitorovací sítě s ohledem na sledování sucha	MŽP, ČHMÚ	Probíhají opravy měrných profilů i vrtů a doplnění monitorovací sítě ČHMÚ.
Rozvoj a propojení monitoringů sucha, vznik varovného systému na sucho	MŽP, ČHMÚ, VÚV, CzechGlobe, ČZU	Vyvinut vodohospodářský informační systém HAMR, který bude představen koncem listopadu 2018. Systém celorepublikově interaktivně hodnotí stav sucha a posuzuje aktuální a výhledové potřeby vody.
Program hospodaření s omezenými vodními zdroji	MŽP, MZe, VÚV, ČHMÚ, CzechGlobe, ČZU	Vyvinut vodohospodářský informační systém HAMR, který bude představen koncem listopadu 2018. Systém celorepublikově interaktivně hodnotí stav sucha a posuzuje aktuální a výhledové potřeby vody.
Předpověď vývoje stavu vodních zdrojů	MŽP, VÚV, ČHMÚ, CzechGlobe, ČZU	Vyvinut vodohospodářský informační systém HAMR, který bude představen koncem listopadu 2018. Systém celorepublikově interaktivně hodnotí stav sucha a posuzuje aktuální a výhledové potřeby vody.
Rozvoj a posilování vodních zdrojů		
Podpora rozvoje vodárenské infrastruktury	MZe, SOVAK	V únoru 2017 schválen dotační program 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“, v dubnu 2017 byla vyhlášena I. výzva a v srpnu 2018 II. výzva. K 31. 8. 2018 bylo v rámci vodovodů podpořeno 36 akcí částkou 237 mil. Kč, v rámci kanalizací 67 akcí částkou 740 mil. Kč.
Ochranná pásma zdrojů povrchových a podzemních vod pro hromadné zásobování obyvatelstva pitnou vodou	MŽP, MZe, s.p. Povodí, SOVAK	Analýza současného stavu a metodické doporučení k zohlednění problematiky sucha při navrhování, vyhlášení, provozování a kontrole OPVZ. Probíhá aktualizace celostátní databáze OPVZ.
Podpora využívání moderních technologií ve vodárenství	MZe, MŽP, SOVAK	Podpora rozvoje smart meteringu pro měření spotřeby vody u konečných odběratelů za účelem prevence ztrát pitné vody a také možnosti kontroly limitů množství dodávané pitné vody během krizových situací. Rekonstrukce ÚV Plzeň – Homolka, ÚV Zlín Tlumačov – filtrace přes aktivní uhlí. Zahájena rekonstrukce ÚV Želivka.
Propojování skupinových vodovodů do vodárenských soustav	MZe, SOVAK	V únoru 2017 schválen dotační program 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II“, v dubnu 2017 byla vyhlášena I. výzva a v srpnu 2018 II. výzva. K 31. 8. 2018 bylo v rámci vodovodů podpořeno 36 akcí částkou 237 mil. Kč, v rámci kanalizací 67 akcí částkou 740 mil. Kč.
Uplatnění technologií umělé infiltrace a břehové infiltrace pro zvýšení zdrojů podzemní vody	MŽP, MZe	Postupná realizace umělé infiltrace na 6 pilotních lokalitách.
Nové víceúčelové přehradní nádrže	MZe, s.p. Povodí, SOVAK	Příprava 4 nových přehradních nádrží v nejsušších regionech ČR, včetně zahájení přípravy VN Kryry (převod vody POH–PVL)
Převody vody mezi povodími a zvýšení integrace vodohospodářských soustav	MZe, s.p. Povodí, SOVAK	Zahájena realizace napojení nových přítoků do dvou vodárenských nádrží.
Podpora modernizace a rozvoje zemědělských závlah	MZe, SPÚ, VÚMOP	Dotační program na rozvoj a obnovu zemědělských závlah, administrováno 102 žádostí s objemem cca 190 mil. Kč, dotace poskytnuta již v objemu 61 mil. Kč.
Obnova stávajících a výstavba nových závlahových nádrží	MZe, SPÚ, VÚMOP, s.p. Povodí	Dotační program na rozvoj a obnovu zemědělských závlah, připravováno 6 nových jednoúčelových závlahových nádrží v suchých regionech Moravy a Rakovnicka.
Podpora obnovy a výstavba nových zdrojů požární vody v lesních ekosystémech	MV, GR HZS ČR, MZe	V současné době řeší HZS Plzeňského kraje a HZS Jihočeského kraje problematiku zdrojů požární vody v rámci NP Šumava. V této věci nelze konstatovat uspokojivý stav. Povinnost udržovat určené zdroje vody je zákonem o PO delegována na vlastníka nebo uživatele zdroje vody (ustanovení § 7 odst. 1 zákona o PO). Za stávajícího stavu je nutné pokračovat ve zvyšování akceschopnosti HZS ČR primárně pořizováním speciální techniky umožňující zasahovat v náročných lesních podmínkách a zachovat/podporovat efektivní, v praxi ověřený, systém tzv. „letecké hasičské služby“.
Zemědělství jako nástroj péče o množství a jakost vody a stav půdy		
Optimalizace monitoringu stavu zemědělské půdy a aktualizace bonitace půd za účelem zlepšení ochrany půdy	MZe, VÚMOP, SPÚ, ÚKZÚZ	Naplňování směrnice INSPIRE – digitalizace Komplexního průzkumu půd, Monitoring eroze, Monitoring organické hmoty v půdě, rebonitace – aktualizace BPEJ.
Zvýšení ochrany půdy před účinky eroze	MZe, MŽP, SPÚ, VÚMOP	Od 1. 1. 2019 zprůřezněn standard DZES 5 zaměřený na protierozní ochranu půdy. Novelou NV č. 48/2017 dochází k navýšení plochy ochrany půdy před erozí z 10,57 % na 25 % s povinností dodržování podmínek DZES 5. Projekt Demonstrační farmy předává zkušenosti jak skloubit efektivní, ziskovou výrobu s ochranou půdy a krajiny. Od roku 2017 je účinný Optimalizovaný Monitoring eroze. Je připravována tzv. Protierozní vyhláška, která je prováděcí předpisem zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF. Jako metodický nástroj mají zemědělci k dispozici Protierozní kalkulačku.
Organická hmota v půdě a opatření na její zachování a zvýšení	MZe, VÚMOP, ÚKZÚZ	V rámci NV č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, je požadováno a kontrolováno dodávání OH do půdy (DZES 6). Dodržení tohoto DZES je podmínkou pro poskytování vybraných zemědělských podpor v plné výši. Od 1. 1. 2019 podpořeno zachování úrovně organických složek půdy prostřednictvím standardu DZES 5 (jedna z půdoochranných technologií při pěstování erozně nebezpečných plodin je založena na aplikaci dostatečného množství kvalitní organické hmoty).
Sledování kvality podzemních a povrchových vod v souvislosti s používáním hnojiv a pesticidů	MŽP, MZe, ČHMÚ, s.p. Povodí, VÚMOP, ÚKZÚZ	Aktualizován „Rámcový program monitoringu“, jehož součástí je i příloha s názvem „Metodika pro optimalizaci monitoringu pesticidů“, který reflektuje potřeby vodního zákona a Rámcové směrnice o vodách 2000/60/ES. Výsledky monitoringu povrchových a podzemních vod jsou zveřejňovány na stránkách ČHMÚ v aplikaci IS ARROW. ÚKZÚZ, jakožto pověřený kontrolní orgán, aktivně sleduje stav a ochranu vod v rámci své činnosti. Při výskytu účinných látek nebo relevantních metabolitů POR ve vodách ÚKZÚZ může rozhodnout o omezení nebo zákazu povolení příslušného POR.
Změna zemědělské politiky v oblasti podpory pěstování energetických plodin	MZe	Rozvoj OZE v zemědělství je plánován zejména využitím biologicky rozložitelných odpadů, zvýšením efektivity stávajících výroben energie (elektrina a teplo) a přechodem části současných bioplynových stanic na produkci biometanu.
Podpora rozvoje ekologického zemědělství	MZe	Příprava propagační spotřebitelské kampaně zaměřené na ekologické zemědělství a biopotraviny, aktivní, převážně mediální část kampaně bude spuštěna počátkem roku 2019. V rámci Programu rozvoje venkova 2014–2020 zajištěna plošná podpora prostřednictvím opatření M11 – Ekologické zemědělství. Meziročně dochází k nárůstu podpořené výměry zemědělské půdy. V roce 2015 byly podány žádosti na celkovou výměru 462 tis. ha, v roce 2018 již na výměru více než 511 tis. ha z.p. V roce 2018 bylo zažádáno o finanční prostředky celkové výši 54 mil. EUR. V roce 2018 se do projektu Demonstrační farmy zapojily dvě ekologické farmy.
Podpora principů precizního zemědělství	MZe	Renotifikace DP 3a. – Biologická ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin. Program byl rozšířen o obiloviny a luskoviny, byly rekalkulovány

		sazby dotace a navýšen celkový rozpočet. Propagace využívání moderních pěstitelských technologií, které omezují utužení půdy, brání větrné a vodní erozi a zvyšují biodiverzitu porostů. V Programu aplikovaného výzkumu ZEMĚ byly v roce 2018 mimo jiné vyhlášeny následující Výzkumné potřeby MZe 1) Internet věcí jako základ systémového monitoringu a optimalizace procesů v zemědělské výrobě 2) Podpora prostředků pro nástup a uplatnění koncepce SmartFarming 3) Ekonomická efektivita precizního zemědělství.
Podpora provádění komplexních pozemkových úprav	MZe, SPÚ	Připravena novela zákona o pozemkových úpravách, zaměření projektů a realizaci opatření na zadržení vody v krajině. V rámci Programu rozvoje venkova 2014–2020 je zatím z celkové alokace cca 3,2 mld. Kč schváleno k podpoře 209 projektů za cca 1,9 mld. Kč, přičemž proplaceno již bylo 88 projektů za 691 mil. Kč.
Zvýšení retenční a akumulární schopnosti krajiny		
Obnova přirozených funkcí vodních toků a niv	MZe, MŽP, s.p. Povodí	Financování opatření (revitalizace a renaturace vodních toků a niv, mokřadů, tůní, mrtvých říčních ramen, migračních překážek) probíhá z OPŽP. Doplnkově jsou financována daná opatření podporována z národních programů MŽP (PPK, POPFK) s podporou až do výše 100 %.
Regulace odtoku z melioračních odvodňovacích zařízení	MZe, VÚMOP, SPÚ	K dispozici je metodika „Rekonstrukce staveb odvodnění s uplatněním principu regulace drenážního odtoku pro uživatele odvodňovaných pozemků“, kterou připravil VÚMOP.
Obnova přirozených vodních prvků v krajině	MŽP, MZe, SPÚ	Obnova vodních prvků je dlouhodobě podporována z Operačního programu Životní prostředí, programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) a Programu péče o krajinu (PPK). Jedná se zejména o obnovu a tvorbu mokřadů, tůní a rybníků (výše dotace v rozmezí 60–100 %). Od 1. 3. 2016 je v rámci Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance – CC) chráněn před poškozením nový krajinný prvek – mokřad, sloužící k zajištění retence vody v zemědělské krajině.
Opatření na lesní půdě	MZe, MŽP, Lesy ČR, VLS	Dlouhodobá finanční podpora výsadby a ochrany melioračních a zpevňujících dřevin, které zabraňují degradaci lesních půd a podílí se na zlepšování vodního režimu lesních půd. Finanční podpora zalesnění zemědělsky nevhodných ploch. V rámci OPŽP a národních programů v gesci MŽP jsou podporována opatření vedoucí ke zvýšení stability lesních porostů (zejm. dosadby původních dřevin). Pro optimalizaci vodního režimu v lesích je podporována obnova mokřadů, tůní, rybníků a rašelinišť.
Podpora principů zodpovědného hospodaření s vodou napříč sektory		
Podpora opatření na snižování spotřeby vody v energetice a v průmyslu	MPO, MZe, MŽP, MMR	OPPIK, PO2 Program Nemovitosti: Budování retenčních nádrží (způsobitelný výdaj ve všech 3 dosud vyhlášených výzvách). Program EXPANZE – ČMZRB vyhlásila aktualizaci výzvy 3. 9. 2018 – „Optimalizace procesů nakládání s vodou a využití jejího potenciálu“ Bonifikace – speciální zvýhodněné parametry bezúročného úvěru: zvýšený max. limit úvěru ze 45 mil. Kč na 60 mil. Kč, prodloužená splatnost ze 7 na 10 let, vyšší finanční příspěvek k úrokům z komerčního úvěru podle podporované aktivity. Na podzim 2018 budou připraveny další programy podpory.
Podpora hospodaření se srážkovými vodami	MŽP, MZe, SOVAK	Od roku 2017 běží dotační titul „Dešťovka“, který je zaměřen na využití srážkových vod podporou akumulace srážkové vody pro závlivku zahrady a splachování WC. Dále možnost podpory z Operačního programu Životní prostředí, aktivity 1.3.2 – Hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu a jejich další využití. Připravena osnova Koncepce hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaném území. Zpracování a předložení normy ČSN 75 6262 – Odlehčovací komory ke schválení.
Podpora opětovného využívání vyčištěných odpadních vod	MŽP, MZe, SOVAK	Od roku 2017 běží dotační titul „Dešťovka“, který podporuje využití přečištěné odpadní vody s možným využitím srážkové vody; jednou z podmínek je zamezení přímého propojení rozvodu srážkové a přečištěné odpadní vody s rozvodem pitné vody.
Podpora moderních technologií čištění odpadních vod	MŽP, MZe, MPO, SOVAK	MŽP podporuje výstavbu moderních DČOV v rámci Národního programu Životní prostředí. Příklady praxe – ČOV Hostivice, ČOV Tuchoměřice – membránová technologie separace čistírenských kalů, ČOV Pelhřimov – terciární srážení fosforu, ČOV Karlovy Vary – sušení kalů.
Územní plánování	MMR, MZe, MŽP	Z OPŽP jsou podporovány územní studie systémů sídelní zeleně jako podklady pro územní plánování pro koncepční plánování zeleně v sídlech. Opatření vyplývající ze studie jsou v OPŽP obdrželi vyšší podporu, stejně jako přeměny nepropustných povrchů na propustné. Z IROP byly podpořeny územní studie krajiny, jejichž součástí je vytváření územních podmínek pro zlepšení vodního režimu krajiny. Jsou hotovy nebo rozpracovány pro 47 obvodů ORP. Územní studie krajiny jsou podkladem pro závazné dokumenty územního plánování. Kofinancování na zpracování těchto studií je poskytováno z Národního programu Životní prostředí (MŽP).
Implementace opatření k omezování následků sucha a nedostatku vody		
Legislativní opatření		
Návrh nové hlavy zákona o vodách zaměřené na zvládnání sucha	MZe, MŽP	Zpracován návrh novely vodního zákona, který obsahuje novou kapitolu „Zvládnání sucha a stavu nedostatku vody“. Připraven metodický pokyn pro sestavení a obsah Plánu pro zvládnání sucha a stavu nedostatku vody.
Úprava organizace státní správy v souvislosti se zvládnáním sucha	MZe, MŽP, MV	Připravovaná novela vodního zákona zavede zřízení Komise pro zvládnání sucha a nedostatku vody.
Přenasazení postupů pro stanovení minimálních zůstatkových průtoků	MŽP	Připraveno nařízení vlády, probíhá vypořádání meziresortního připomínkového řízení.
Příprava tzv. protierozní vyhlášky	MŽP, MZe	Dokončena, probíhá vypořádání meziresortního připomínkového řízení.
Legislativní úprava pro zlepšení možnosti využití státních hmotných rezerv pro řešení následků sucha mimo krizové stavy	SSHR, MZe, MŽP	V rámci novely zákona č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) byla navržena nepřímá novela zákona č. 97/1993 Sb. o působnosti Správy státních hmotných rezerv. Cílem nepřímé novely zákona je umožnit Správě státních hmotných rezerv při vyhlášení stavu nedostatku vody poskytnout státní hmotné rezervy za podmínek odlišných od podmínek stanovených zákonem č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.
Ekonomická opatření		
Financování vodního hospodářství	MZe, MŽP, MF, SOVAK	Je rozpracována analýza úpravy financování vodního hospodářství ČR. Dle SOVAK tvorba prostředků na obnovu vodohospodářské infrastruktury v platbách za vodné a stočné (v roce 2016 cca 14 mld. Kč).
Financování opatření navržených Koncepcí	všechny resorty	MZe má soubor podpůrných programů k naplnění všech opatření obsažených v Koncepci a budou probíhat ve třech etapách do roku 2033. Upraveny Operační program Životní prostředí a Národní program Životní prostředí a dalších programů v gesci MŽP.
Osvěta a vzdělávání veřejnosti k zodpovědnému hospodaření s vodou		
Osvěta a vzdělávání veřejnosti k zodpovědnému hospodaření s vodou	MŽP, MZe, MŠMT, VÚV, SOVAK, SVH	Národní zemědělské muzeum ve spolupráci s MZe a za podpory ÚZEI připravilo populární publikaci pro děti a laickou veřejnost o vodě a jejím významu pro život. Běží výzva 4/2018 pro neziskové organizace na podporu projektů ekologické výchovy a osvěty zaměřené na suchu. V rámci SOVAK dny otevřených dveří na řadě zařízení vodohospodářské infrastruktury v průběhu roku (nejčastěji 22. 3. na Světový den vody) po celé ČR. V rámci projektu Počítáme s vodou je zajišťována osvěta, publicita a odborné poradenství k přírodě blízkému hospodaření s dešťovou vodou, zároveň jsou publikovány odborné materiály a internetové aplikace (např. on-line průvodce rozhodováním při navrhování a schvalování staveb – „Odvodnění staveb dle principů hospodaření s dešťovými vodami“). Edukativní a osvětový význam má i probíhající finanční a odborná podpora a značná mediální publicita využívání srážkové a odpadní vody v domácnosti i na zahradě dotačním titulem „Dešťovka“.

Další opatření doporučená Komisí dotčeným resortům k realizaci		
Opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích	MZe	Hlavním přínosem je posilování výskytu vodních útvarů v krajině a zlepšení jejich stavu zejména v urbanizovaných územích. V podprogramech 129 292 „Podpora opatření na drobných vodních tocích, rybnících a malých vodních nádržích“ a 129 293 „Podpora opatření na rybnících a malých vodních nádržích ve vlastnictví obcí“ byla v letech 2016–2018 poskytnuta rozhodnutí o udělení dotace ve výši 650 mil. Kč (518 žádostí), resp. 472 mil. Kč (493 žádostí).
Využití důlních vod	MPO	Do 30. června 2019 budou zpracovány komplexní a podrobné studie, které se budou zabývat vymezením lokalit důlních prostor s uvedením míst, ze kterých jsou v současné době důlní vody čerpány na povrch, množstvím čerpaných důlních vod včetně základních chemických parametrů, možností jejich využívání včetně orientačního časového rámce a v neposlední řadě orientačními investičními a provozními náklady na technologii úpravy čerpaných důlních vod pro jejich další využití.
Návrh zákona o marketingovém fondu na podporu diverzifikace pěstovaných plodin	Agrární komora, MZe	Smyslem je přijetí zákona marketingového fondu na podporu diverzifikace zemědělské výroby a zajištění odbytu produkce na vnitřním trhu, který upravuje vytváření, úkoly, zásady financování, organizaci a fungování fondů určených k propagaci zemědělských a potravinářských výrobků.